

—
Верховний
Суд

Аналіз стану
здійснення правосуддя
адміністративними судами
у 2021 році

Київ
2022

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

ЗМІСТ

1. Здійснення правосуддя місцевими адміністративними судами	3
1.1. Обсяг роботи та навантаження на суддів місцевих адміністративних судів	3
1.2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів місцевими адміністративними судами	12
2. Здійснення правосуддя апеляційними адміністративними судами	18
2.1. Обсяг роботи та навантаження на суддів апеляційних адміністративних судів	18
2.2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів апеляційними адміністративними судами	22
3. Здійснення правосуддя Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду	26
3.1. Обсяг роботи та навантаження на суддів Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді	26
3.2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду як судом першої та апеляційної інстанцій	28
3.3. Загальні показники розгляду справ і матеріалів Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду як судом касаційної інстанції	35
4. Загальні показники розгляду адміністративних справ і матеріалів Великою Палатою Верховного Суду	42
5. Висновки	49

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

1. Здійснення правосуддя місцевими адміністративними судами

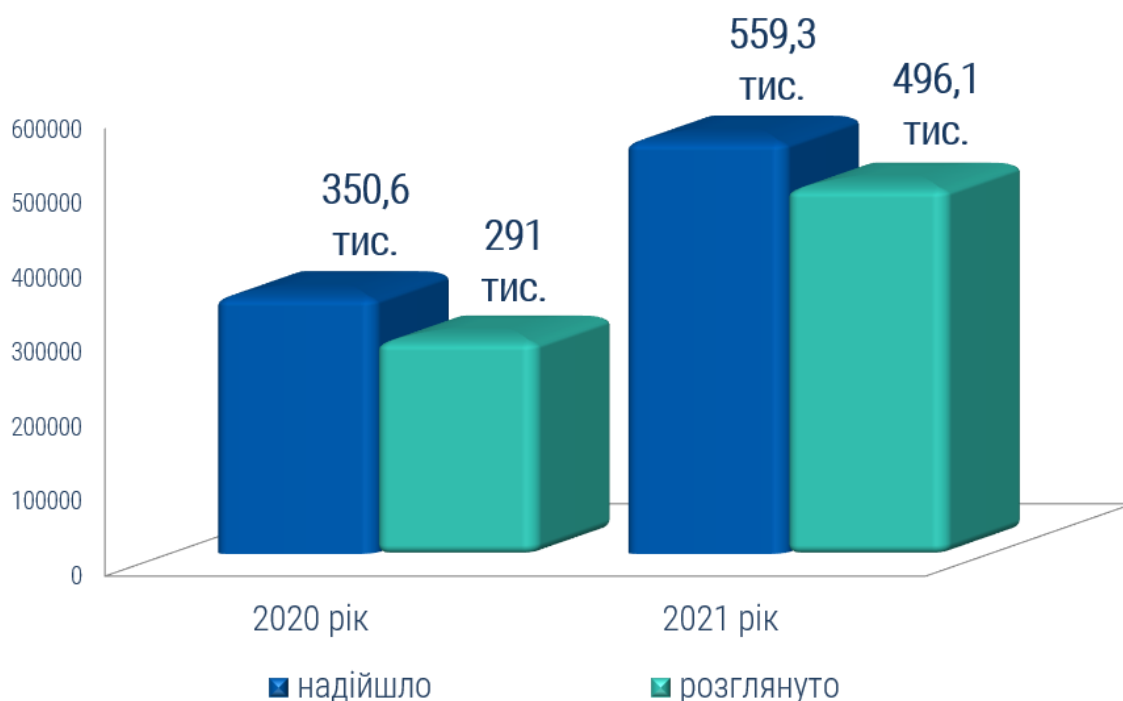
1.1. Обсяг роботи та навантаження на суддів місцевих адміністративних судів

За даними статистичної звітності, упродовж 2021 року до місцевих адміністративних судів надійшли в кількості **559 321** одиниці позовні заяви, заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, заяви про забезпечення доказів, про забезпечення доказів позову до подання позовної заяви, про відновлення втраченого судового провадження, звернення, клопотання, подання, заяви, зокрема подані в порядку виконання судових рішень, судові доручення, заяви про відвід судді (далі – матеріали) проти 350 591 справи та матеріалів, що надійшли у 2020 році (+1,6 раз).

Показники надходження та розгляду справ і матеріалів місцевими адміністративними судами у 2020–2021 роках відображено на **гістограмі 1**.

Гістограма 1

Показники надходження та розгляду справ і матеріалів місцевими адміністративними судами у 2020–2021 роках

Показник надходження матеріалів до окружних адміністративних судів збільшився з 309 818 до **520 552** одиниць (+1,7 раз).

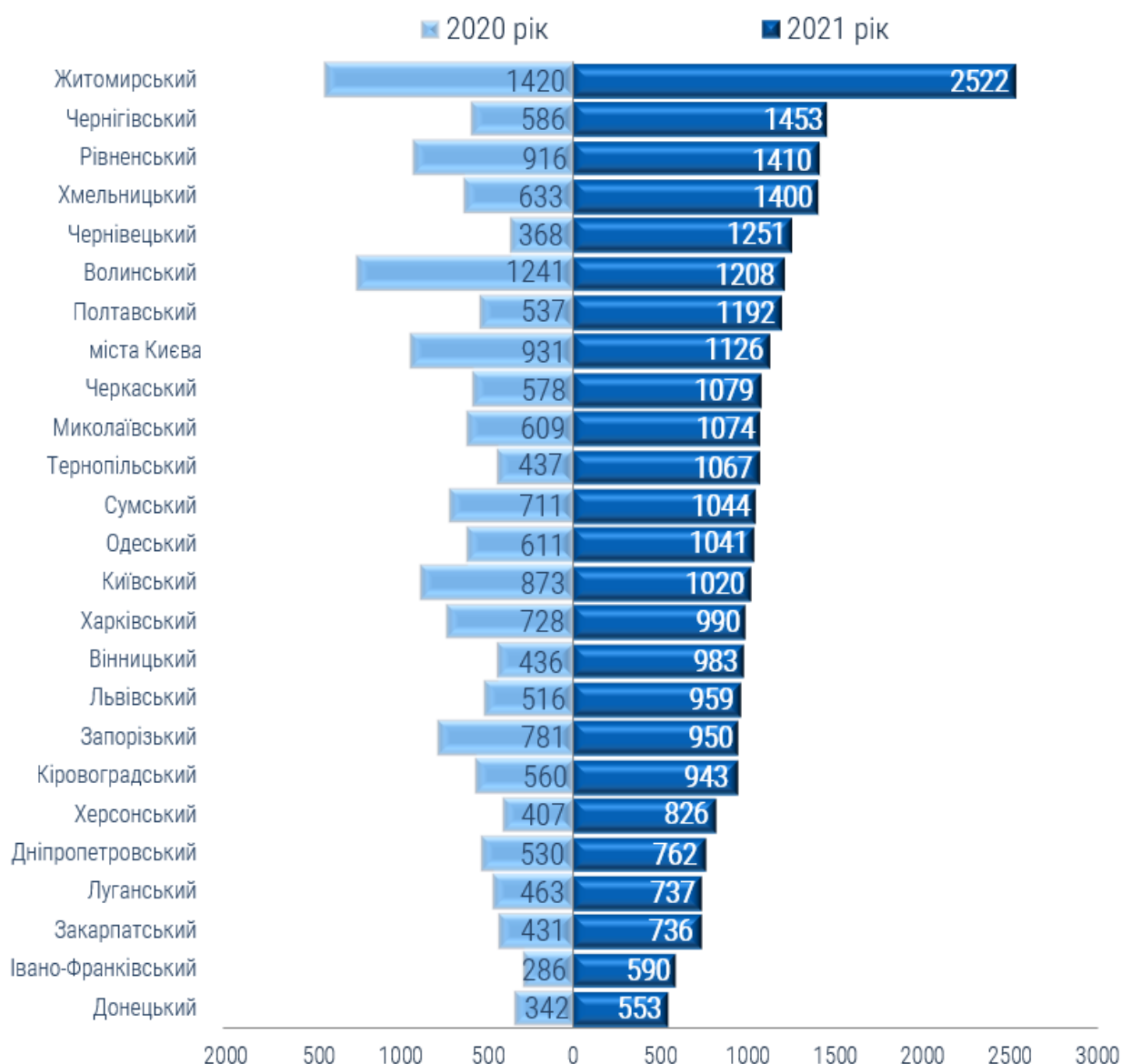
Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

Середня кількість справ і матеріалів, що надійшли на розгляд у звітному періоді, у розрахунку на одного суддю окружного адміністративного суду становила **1031** одиницю проти 640 одиниць у 2020 році, що у **1,6** рази більше.

Однак, аналіз цього показника у розрізі окружних адміністративних судів показує значні відхилення від середнього показника, які наглядно можна побачити на гістограмі 2.

Гістограма 2

Середній показник надходження справ і матеріалів на розгляд одного судді окружного адміністративного суду у 2020–2021 роках

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

З **гістограми 2** вбачається збільшення показника середнього надходження справ і матеріалів на розгляд одного судді всіх окружних адміністративних судів (крім Волинського окружного адміністративного суду), який порівняно з 2020 роком **зменшився** з 1241 до **1208** одиниць.

У звітному періоді, як і в такому ж періоді 2020 року, найбільший показник середнього надходження справ і матеріалів на розгляд одного судді спостерігається в Житомирському окружному адміністративному суді (**2522**), який **у 2,4 раза перевищує** середній показник та **в 1,8 раза більший**, ніж у 2020 році.

Також значне середнє надходження справ і матеріалів у розрахунку на одного суддю спостерігається в Чернігівському (**1453**), Рівненському (**1410**) і Хмельницькому (**1400**) окружних адміністративних судах, що відповідно **у 1,4 раза більше** за середній показник. Порівняно з 2020 роком у звітному періоді показники цих судів збільшилися **у 2,5, 1,5 і 2,2 раза** відповідно.

Найменший показник середнього надходження справ і матеріалів на розгляд до одного судді спостерігається в Донецькому (**553**) та Івано-Франківському (**590**) окружних адміністративних судах. Показники цих судів відповідно **у 1,9 та 1,7 раза менші** за середній показник. Порівняно з 2020 роком у звітному періоді показники цих судів збільшилися **у 1,6 і 2 рази** відповідно.

Серед матеріалів, що надійшли до місцевих адміністративних судів, домінують позовні заяви й адміністративні справи. Їх кількість становить **496 153** одиниці (**89 %**). У 2020 році їх кількість становила 308 292 одиниці (88 %). З них до окружних адміністративних судів надійшло **461 837** позовних заяв і справ (**93 %**) проти 274 565 (89 %).

У досліджуваному періоді обсяг позовних заяв та адміністративних справ, що підлягав розподілу за категоріями адміністративних справ, становив **496 153** одиниць. Це – позовні заяви, подані безпосередньо суб'єктами звернення до судів, і ті, які надійшли до судів після відкриття провадження. Превалювання цього показника в структурі дозволяє виявити основні тенденції надходження позовних заяв і справ у розрізі категорій.

Для аналізу цих даних звернемося до **гістограми 3**.

Показники надходження позовних заяв і справ до місцевих адміністративних судів за категоріями у 2020–2021 роках

Аналіз показників надходження позовних заяв та адміністративних справ за категоріями показав, що **64 %** справ, які надійшли до місцевих адміністративних судів, становили справи зі спорів, що виникають у соціальній сфері. У 2020 році частка таких справ становила 45 %. Другими за чисельністю були позовні заяви і справи, що стосувалися податкової сфери, і становили **9 %** проти 15 % позовних заяв і справ у 2020 році. Питома вага позовних заяв і справ, пов'язаних з публічною службою, становила **8 %** (9 % – у 2020 році) та позовних заяв і справ щодо забезпечення громадського порядку, національної безпеки та оборони України – **7 %** проти 11 % у 2020 році.

Питома вага позовних заяв і справ інших категорій коливалася в межах **3 %**.

Серед загальної кількості справ і матеріалів, що надійшли до судів (**559 321**), після позовних заяв та адміністративних справ другим за чисельністю видом звернень до місцевих адміністративних судів є заяви, подання, клопотання, подані в порядку виконання судових рішень. У 2021 році подано **52 114 (9 %)** заяв проти 33 891 (10 %) такої заяви у 2020 році. З них до окружних адміністративних судів надійшло **49 216**, або **9 %** таких документів, проти 28 622 (9 %) у 2020 році.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

Крім цього, до місцевих адміністративних судів надійшло **1485** заяв про забезпечення доказів, про забезпечення позову до подання позовної заяви та про відновлення втраченого судового провадження проти 1453 одиниць у 2020 році. В окружних адміністративних судах цей показник становив **1409** заяв, у 2020 році – 1377.

Серед загальної кількості звернень, що надійшли до місцевих адміністративних судів, у 2021 році частина інших матеріалів була невеликою та становила:

611 заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами проти 884 заяв у 2020 році. З них **544** заяви надійшло до окружних адміністративних судів проти 710 заяв у 2020 році;

667 заяв про відвід судді проти 656 заяв. З них **582** заяви надійшло до окружних адміністративних судів проти 573 заяв у 2020 році;

182 судових доручення проти 205 доручень у 2020 році. В окружних адміністративних судах цей показник становив **27** одиниць, у 2020 році – 21.

З урахуванням нерозглянутих справ і матеріалів на початок звітної періоду на розгляді місцевих адміністративних судів перебувало **684 030** справ і матеріалів проти 424 301 одиниці у 2020 році. З них **635 664** справи та матеріали, предметно підсудних окружним адміністративним судам, проти 371 581 одиниці у 2020 році.

Отже, у звітному періоді кількість справ і матеріалів, що перебувала на розгляді місцевих адміністративних судів, **збільшилася у 1,6 рази** порівняно з 2020 роком.

Середня кількість справ і матеріалів, що перебували на розгляді у звітний період, у розрахунку на одного суддю окружного адміністративного суду становила **1259** одиниць проти 768 одиниць у 2020 році.

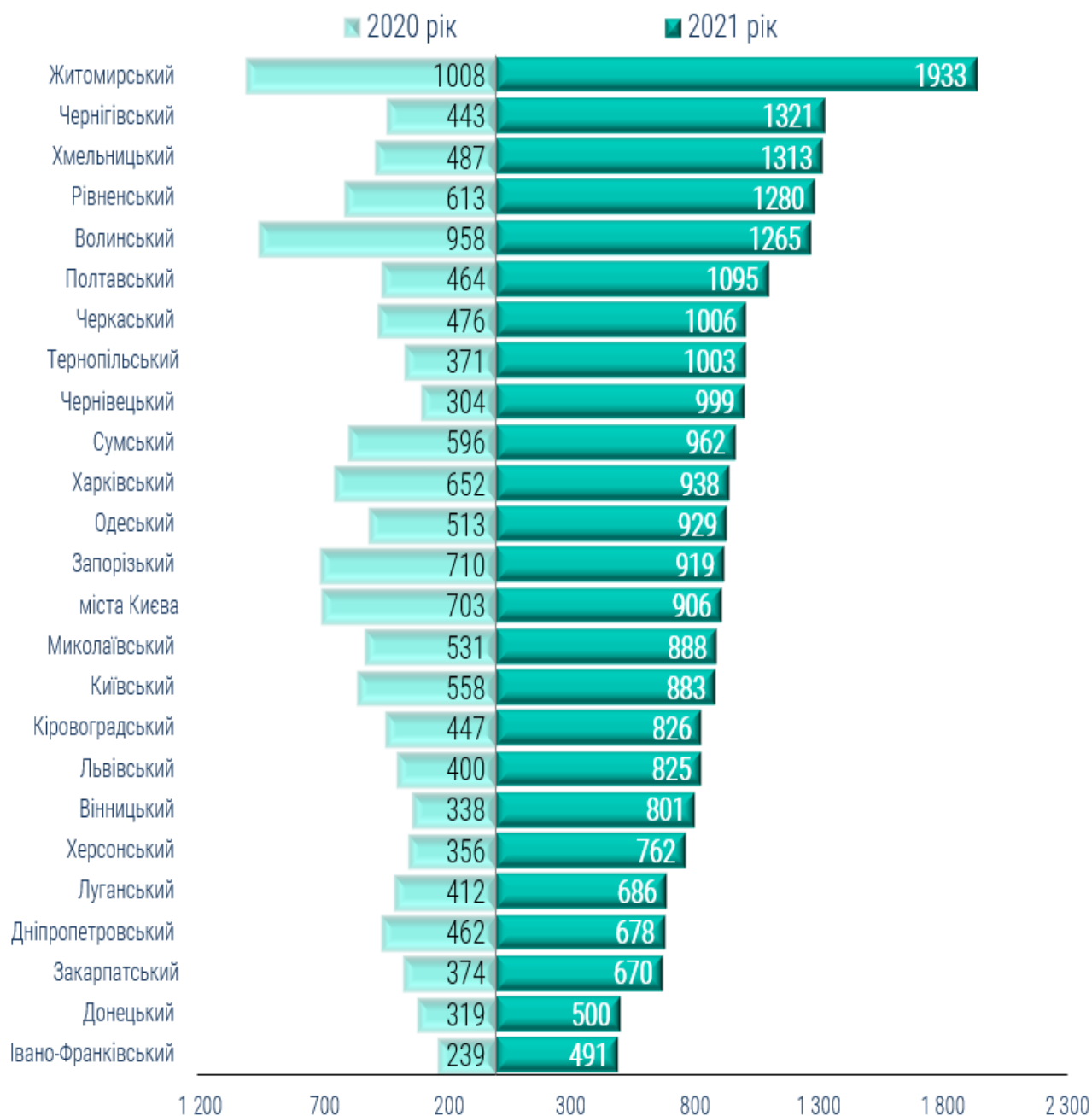
Упродовж звітної періоду місцеві адміністративні суди розглянули **496 093** справи та матеріали, або **73 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, проти 291 041 (69 %) справи та матеріалів у 2020 році. З них окружні адміністративні суди розглянули **459 354** справи та матеріали (**72 %**) проти 249 120 (67 %).

Середня кількість розглянутих справ і матеріалів одним суддею окружного адміністративного суду становила **910** одиниць проти 515 одиниць у 2020 році.

Аналіз середніх показників розгляду справ і матеріалів у розрізі окружних адміністративних судів показує, що такий показник є найбільший у судах із найбільшим середнім показником їх надходження.

Наглядно це можна побачити на **гістограмі 4**.

Середній показник розгляду справ і матеріалів одним суддею окружного адміністративного суду у 2020–2021 роках

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

У звітному періоді на розгляд однієї справи суддя окружного адміністративного суду в середньому витрачав **78** днів, у 2020 році – 79 днів.

Одним із доцільних та об'єктивних показників, який дає можливість оцінити, наскільки успішно суд працює над розглядом справ, є показник відсотка розгляду справ, методика розрахунку якого затверджена рішенням Ради суддів України від 02 квітня 2015 року № 28 відповідно до Системи оцінювання роботи суду: стандарти, критерії, показники та методи (СОРС).

Оцінювання судів у цій частині здійснюється за такими критеріями:

- 84 % і нижче – тривожний показник;
- 85–95 % – насторожуючий показник;
- 96–102 % – нейтральний показник;
- 103 % і більше – передова практика.

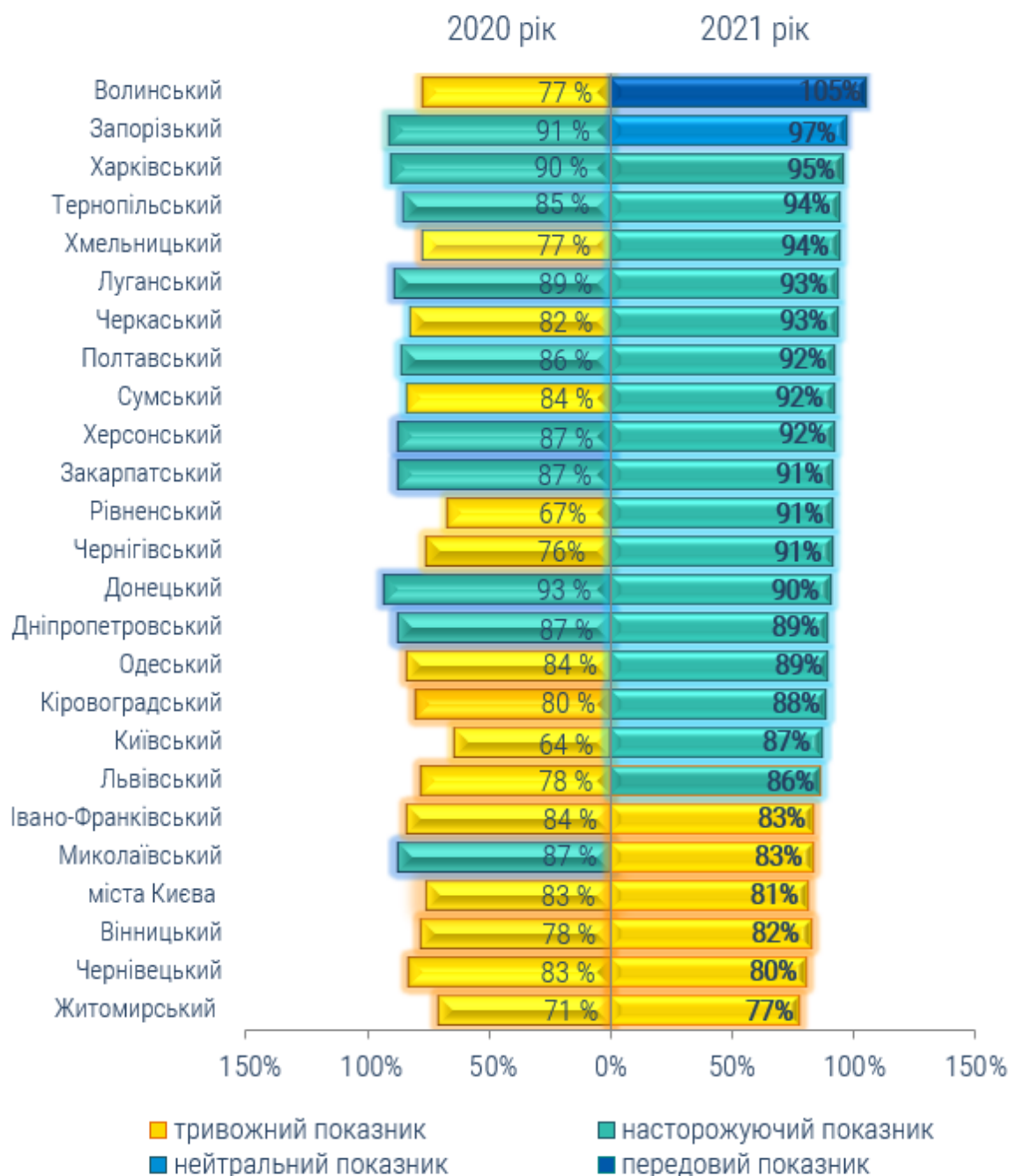
Рекомендованим стандартом цього показника є рівень 96–103 %, тобто від нижчого нейтрального значення до початкових значень передової практики.

У 2021 році показник відсотка розгляду справ окружних адміністративних судів був насторожуючим і становив **88 %**. У 2020 році цей показник був тривожним і відповідав 80 %. Незважаючи на збільшення у звітному періоді цього показника (**+8 %**) порівняно з 2020 роком, в окружних адміністративних судах зберігається тенденція до накопичення нерозглянутих справ і матеріалів у зв'язку з великим навантаженням.

Цей показник у розрізі окружних адміністративних судів наведено на гістограмі 5.

Гістограма 5

Відсоток розгляду справ окружними адміністративними судами у 2020–2021 роках

Станом на 1 січня 2022 року в місцевих адміністративних судах не розглянуто 187 937 (27 %) справ і матеріалів, що перебували на розгляді, проти 133 260, або 31 %, у 2020 році.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

Станом на 1 січня 2022 року в окружних адміністративних судах залишилися невіршеними **176 310** справ і матеріалів (**28 %**) проти 122 461, або 33 %, у 2020 році.

На кінець звітної періоду в місцевих адміністративних судах зі **158 983** нерозглянутих справ відкладено розгляд у **4859 (3 %)** справах проти 5453, або 5 %, у 2020 році. У загальній кількості справ, в яких розгляд відкладено, **563** справи перебуває в провадженні з тривалістю розгляду понад шість місяців, **228** справ – понад один рік і **324** справи – понад два роки. У 2020 році ці показники становили відповідно 1043, 496 і 322 справи.

Зі **151 497** справ, не розглянутих у 2021 році окружними адміністративними судами, відкладено розгляд **2750 (2 %)** справ. У 2020 році зі 107 331 справи відкладено розгляд у 3648 (3 %) справах, що вказує на **зменшення на 1 %** цього показника у звітному періоді. З них **314** справ перебувають у провадженні з тривалістю понад шість місяців, **133** справи – понад один рік і **65** справ – понад два роки. У 2020 році в цих судах 659 справ перебували в провадженні понад шість місяців, 258 – понад один рік і 105 – понад два роки.

Також станом на 1 січня 2022 року не знайшли вирішення:

237 заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, або **26 %** заяв, що перебували на розгляді, проти 316 заяв, або 29 %, у 2020 році;

3470 клопотань, подань, заяв, подань у порядку виконання судових рішень, або **6 %** матеріалів, що перебували на розгляді, проти 2508 (7 %) одиниць у 2020 році;

35 заяв про забезпечення доказів, про забезпечення позову до подання позовної заяви та про відновлення втраченого судового провадження, або **2 %**. У 2020 році не розглянуто 29 таких матеріалів, або 2 %;

1 судове доручення проти 9 одиниць у 2020 році;

5 заяв про відвід судді проти 2 одиниць у 2020 році.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

1.2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів місцевими адміністративними судами

Як уже було зазначено, у 2021 році загальна кількість розглянутих місцевими адміністративними судами справ і матеріалів становила **496 093** одиниці проти 291 041 одиниці у 2020 році.

Відносний показник розглянутих справ і матеріалів, у яких вимоги заявників задоволено, у звітному періоді порівняно з 2020 роком **збільшився на 8 %** і становив **71 %** загальної кількості розглянутих справ і матеріалів (**352 298**) проти 63 % (184 379) у 2020 році.

Упродовж звітнього періоду окружні адміністративні суди розглянули **459 354** справи та матеріали проти 249 120 одиниць у 2020 році. При **збільшенні в 1,8 рази** абсолютного показника розглянутих справ і матеріалів відносний показник справ і матеріалів, у яких вимоги заявників задоволено, порівняно з 2020 роком **збільшився на 7 %** і становив **72 % (332 563)** проти 65 % (161 074).

Характеризуючи показники розгляду справ і матеріалів місцевими адміністративними судами, детально зупинимося на результатах розгляду позовних заяв і справ.

У 2021 році місцеві адміністративні суди розглянули **441 825** позовних заяв і справ. У 2020 році цей показник становив 253 652 одиниці. Водночас окружні адміністративні суди розглянули **408 715** позовних заяв і справ проти 217 757 одиниць.

За даними статистичної звітності, у 2021 році місцеві адміністративні суди повернули **51 292** позовних заяви, або **12 %** розглянутих позовних заяв і справ, що **на 4 % менше**, ніж у 2020 році (40 469, або 16 %). Також суди відмовили у відкритті провадження щодо **4079 (1 %)** позовних заяв проти 3478 (1 %) заяв, залишено без розгляду **413** заяв проти 512.

Отже, упродовж звітнього періоду суди визнали неприйнятними **13 %** матеріалів проти 18 % матеріалів у 2020 році.

Показники розгляду місцевими адміністративними судами позовних заяв і адміністративних справ за категоріями у 2021 році відображено на **гістограмі 6**.

Гістограма 6

Показники розгляду місцевими адміністративними судами позовних заяв і справ за категоріями у 2021 році

Кількість справ, розглянутих місцевими адміністративними судами у 2021 році, становить **380 714** одиниць проти 204 720 одиниць у 2020 році. З них із задоволенням позову розглянуто **323 166** справ, або **85 %** розглянутих справ. Цей показник у 2020 році становив 160 958 одиниць, або 79 %.

Наведені показники свідчать, що при більшій кількості розглянутих місцевими адміністративними судами справ по суті відносний показник справ, у яких позовні вимоги задоволено, **збільшився на 6 %**.

Результати розгляду місцевими адміністративними судами адміністративних справ за категоріями у 2020–2021 роках відображено в **таблиці 1**.

Таблиця 1

Результати розгляду місцевими адміністративними судами адміністративних справ за категоріями у 2020–2021 роках

Категорія справи	Розглянуто справ		Розглянуто справ із задоволенням позовних вимог		Частина розглянутих справ із задоволенням позовних вимог у загальній кількості розглянутих справ		
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	Динаміка
Розглянуто справ усіх категорій, з них	204 720	380 714	160 958	323 166	79%	85%	6%
щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав	8318	10 783	4957	6184	60%	57%	-3%
щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів	6919	7116	4042	3996	58%	56%	-2%
що виникають з відносин публічної служби	20 692	29 831	17 089	23 164	83%	78%	-5%
з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики	10 746	10 411	6800	6982	63%	67%	4%
з приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування	13 542	11 583	9648	7661	71%	66%	-5%
з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства	33 897	36 792	26 906	29 031	79%	79%	0%
з приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та публічної житлової політики	80 846	247 215	71 725	228 287	89%	92%	3%
щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України	26 196	24 732	17 836	16 605	68%	67%	-1%
інші справи	3564	2251	1955	1256	55%	56%	1%

З аналізу наведених даних убачається, що у 2021 році найбільша частина справ, у яких позовні вимоги задоволено, припадає на справи соціальної сфери – **228 287**, або **92 %** розглянутих справ цієї категорії, що **на 3 % більше**, ніж у 2020 році (71 725, або 89 %).

Також велика кількість розглянутих справ, у яких задоволено позовні вимоги, припадає на справи податкової сфери та справи, що виникають з відносин публічної служби, і становить відповідно **79** і **78 %**. У звітному періоді частка справ податкової сфери, у яких позовні вимоги задоволено, залишилася на рівні 2020 року, водночас відсоток задоволених позовів у справах, що виникають з відносин публічної служби, **зменшився на 5 %**.

Відсоток задоволених позовів у справах з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики, щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України та з приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування коливався в межах **67–66 %**. У 2021 році порівняно з 2020 роком **на 4 % збільшився** відсоток задоволених позовів у справах з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики. У справах з приводу регулювання

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

містобудівної діяльності та землекористування та у справах щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України частка задоволених позовів **зменшилася** відповідно на **5 і 1 %**.

У звітному періоді найменша частка справ, у яких позовні вимоги було задоволено, спостерігалася у справах щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав та щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів та становила відповідно **57 і 56 %**, що **на 3 та 2 % менше**, ніж у 2020 році.

Із загальної кількості розглянутих окружними адміністративними судами позовних заяв і справ (**408 715**) повернуто **45 762** позовних заяви (**11 %**), що **на 5 % менше**, ніж у 2020 році (34 853, або 16 %), відмовлено у відкритті провадження щодо **3715 (1 %)** заяв проти 3056 (1 %) заяв і **296** заяв залишено без розгляду проти 330 заяв у 2020 році.

Показники розгляду окружними адміністративними судами позовних заяв і справ за категоріями адміністративних справ у 2021 році подано на **гістограмі 7**.

Гістограма 7

Показники розгляду окружними адміністративними судами позовних заяв і справ за категоріями у 2021 році

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

Як показують дані **гістограми 7**, у звітному періоді окружні адміністративні суди найбільше розглянули позовних заяв і справ у соціальній сфері (**275 124**). Їх питома вага у загальній кількості розглянутих позовних заяв і справ становила **67 %**. Частка розглянутих позовних заяв і справ податкової сфери та зі спорів, що виникають з відносин публічної служби, становила **10 і 8 %**.

Відсоток розглянутих позовних заяв і справ інших категорій не перевищував **3 %**.

Окружні адміністративні суди розглянули **356 602** справи, що у **2 рази більше**, ніж у 2020 році (177 632). З них із задоволенням позову розглянуто **305 896** справ, або **86 %** розглянутих справ. У 2020 році цей показник становив 142 336 (80 %) одиниць.

Результати розгляду окружними адміністративними судами справ за категоріями у 2020–2021 роках відображено в **таблиці 2**.

Таблиця 2

Показники розгляду окружними адміністративними судами адміністративних справ за категоріями у 2021 році

Категорія справи	Розглянуто справ		Розглянуто справ із задоволенням позовних вимог		Частина розглянутих справ із задоволенням позовних вимог у загальній кількості розглянутих справ		
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	Динаміка
Розглянуто справ усіх категорій, з них	177 632	356 602	142 336	305 896	80%	86%	6%
щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав	7580	9256	4520	4873	60%	53%	-7%
щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів	6715	6738	3930	3714	59%	55%	-4%
що виникають з відносин публічної служби	20 654	29 808	17 073	23 153	83%	78%	-5%
з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики	9727	9619	6134	6420	63%	67%	4%
з приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування	12 493	10 817	8985	7192	72%	66%	-6%
з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства	33 641	36 667	26 718	28 943	79%	79%	0%
з приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та публічної житлової політики	80 240	246 996	71 556	228 198	89%	92%	3%
щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України	4208	4960	2294	2496	55%	50%	-5%
інші справи	2374	1741	1126	907	47%	52%	5%

Упродовж 2021 року під час підготовчого провадження місцеві адміністративні суди розглянули **3191** справу проти 2381 справи у 2020 році, у порядку письмового провадження – **219 566** справ проти 106 232, у порядку спрощеного провадження – **257 157** справ проти 131 263.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

З них окружні адміністративні суди під час підготовчого провадження розглянули **3018** справ проти 2151, у порядку письмового провадження – **216 262** справи проти 101 536, у порядку спрощеного провадження – **246 664** справи проти 119 028.

Упродовж звітнього періоду місцеві адміністративні суди розглянули **30 082** справи з фіксуванням судового процесу технічними засобами проти 34 482 справ у 2020 році. З них **22 991** справу розглянули окружні адміністративні суди проти 26 838 справ.

У звітньому періоді місцеві адміністративні суди проводили судові засідання в режимі відеоконференції під час розгляду **2873** справ проти 2266 справ у 2020 році. З них окружні адміністративні суди розглянули **2275** справ проти 1677 одиниць у 2020 році.

У звітньому періоді **70 %** справ і матеріалів (**349 640**) місцеві адміністративні суди розглянули у строк, що не перевищив трьох місяців. Строк розгляду **26 %** (**127 383**) справ і матеріалів перевищив три місяці. Відсоток справ і матеріалів, у яких термін розгляду перевищив один рік, становив **3 %** (**15 362**). Відсоток справ і матеріалів, розгляд яких тривав понад два роки та понад три роки в сукупності, становив **1 %**, або **2291** та **1417** справ і матеріалів відповідно. У 2020 році розгляд **70 %** (**204 469**) справ і матеріалів не перевищив три місяці, **25 %** (**72 539**) – перевищив три місяці, **4 %** (**10 398**) – перевищив один рік, **1 %** – перевищив два та три роки (**1744** та **1893** справи та матеріали відповідно).

У звітньому періоді порівняно з 2020 роком спостерігається **збільшення на 1 %** кількості справ і матеріалів, строк розгляду яких перевищив три місяці, та відповідне **зменшення на 1 %** кількості справ і матеріалів, розгляд яких перевищив один рік.

У термін, що не перевищив трьох місяців, окружні адміністративні суди розглянули **71 %** справ і матеріалів (**324 034**), у **26 %** (**118 666**) справ і матеріалів провадження тривало понад три місяці, у **3 %** (**13 836**) – понад один рік. У строк понад два та понад три роки розглянуто 1822 та 996 справ і матеріалів відповідно. У 2020 році розгляд **71 %** (**176 082**) справ і матеріалів не перевищив три місяці, **25 %** (**61 103**) – перевищив три місяці, **4 %** (**9086**) – перевищив один рік, **1301** та **1549** справ і матеріалів розглянуто у строк понад два та понад три роки відповідно.

Аналіз розгляду інших видів справ і матеріалів свідчить про таке.

Місцеві адміністративні суди розглянули **688** заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, або **74 %** заяв, що

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

перебували на розгляді, проти 788 (71 %) заяв у 2020 році. З них задоволено **58** заяв, або **8 %** розглянутих заяв, проти 100 заяв (13 %).

Також розглянуто **51 149** клопотань, подань, заяв, поданих у порядку виконання судових рішень, або **94 %** цих документів, що перебували на розгляді, проти 34 147 (93 %). З них задоволено **29 442 (58 %)** заяви проти 23 231 (68 %) одиниці у 2020 році.

Упродовж 2021 року місцеві адміністративні суди розглянули **1488** заяв про забезпечення доказів, забезпечення позову до подання позовної заяви та заяви про відновлення втраченого судового провадження, або **98 %** цих документів, що перебували на розгляді, з яких задоволено **268 (18 %)** розглянутих заяв. У 2020 році суди розглянули 1443 заяви, або 98 %, з яких задоволено 267, або 19 % розглянутих заяв.

Крім цього, місцеві адміністративні суди в період, за який здійснюється аналіз, розглянули **190** судових доручень проти 206 доручень у 2020 році. З них виконано **133** судових доручення, або **70 %** загальної кількості розглянутих доручень. У 2020 році виконано 133 (65 %) доручення.

У 2021 році також розглянуто **663** заяви про відвід судді проти 657 заяв у 2020 році. З них задоволено **14** заяв (**2 %**) проти 27 (4 %) одиниць у 2020 році.

2. Здійснення правосуддя апеляційними адміністративними судами

2.1. Обсяг роботи та навантаження на суддів апеляційних адміністративних судів

У 2021 році до апеляційних адміністративних судів надійшло **142 854¹** справи та матеріали проти 106 374 одиниць у 2020 році (**+1,3 раза**).

Серед цих справ і матеріалів переважають справи за апеляційними скаргами. У звітному періоді їх кількість становила **141 840** справ проти 105 156 одиниць у 2020 році. Серед інших матеріалів, що надійшли до апеляційних адміністративних судів, – **68** справ і позовних заяв, **157** заяв про перегляд

¹Довідково: у 2020 році надійшло 154 позовних заяви та справи, 492 заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, 188 заяв у порядку виконання судових рішень, 270 заяв про відвід судді та 163 матеріали про визначення підсудності.

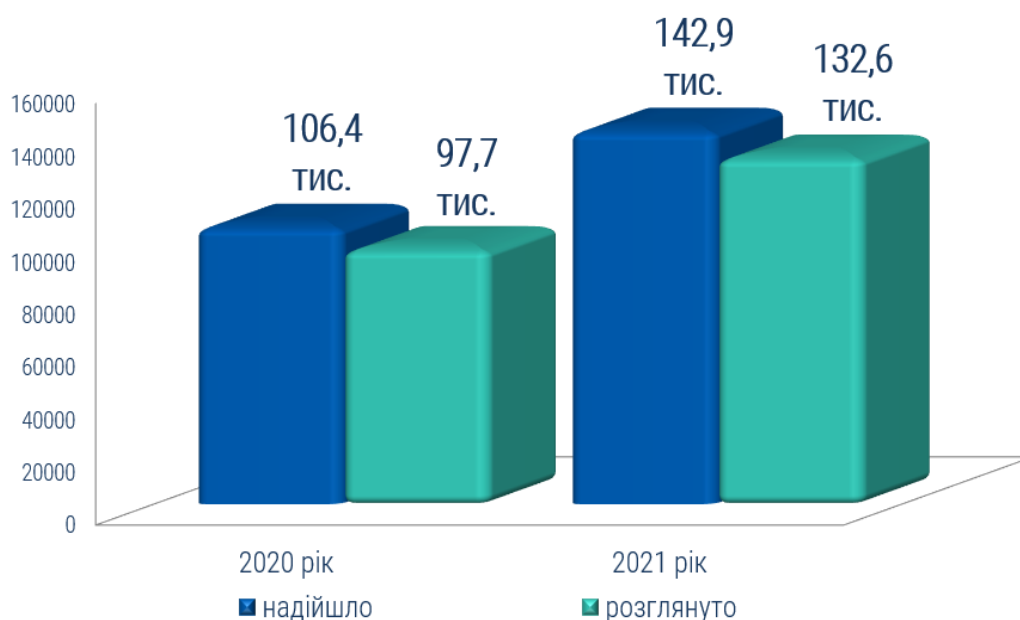
Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, **299** заяв у порядку виконання судових рішень, **270** заяв про відвід судді та **220** матеріалів про визначення підсудності.

Показники надходження та розгляду справ і матеріалів апеляційними адміністративними судами у 2020–2021 роках відображено на **гістограмі 8**.

Гістограма 8

Показники надходження та розгляду справ і матеріалів апеляційними адміністративними судами у 2020–2021 роках

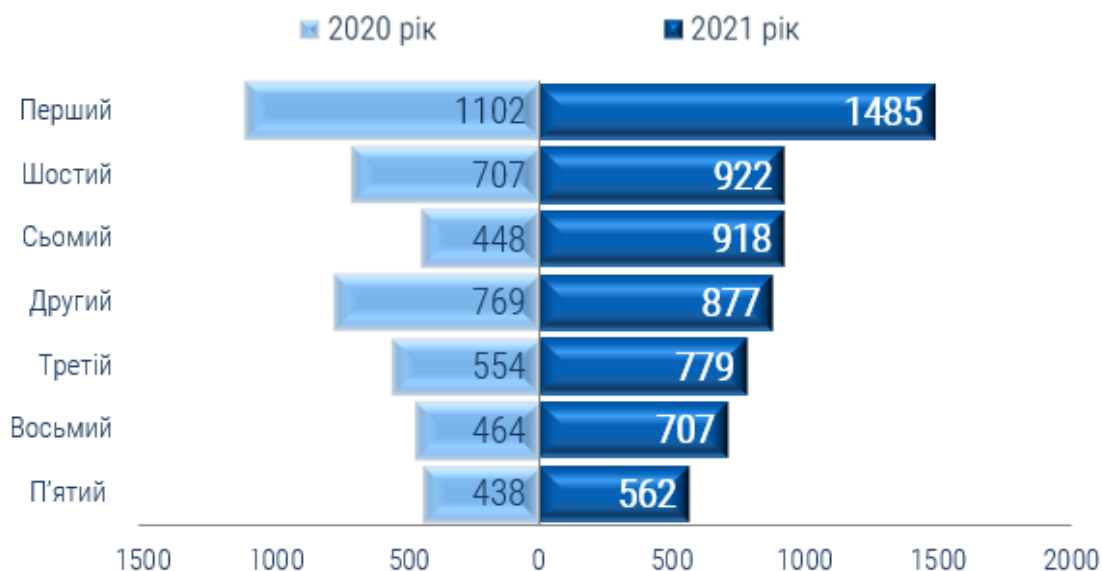
Наведені в **гістограмі 8** дані свідчать про надмірне навантаження на суддів апеляційних адміністративних судів. При зменшенні кількості суддів (зі 180 осіб у 2020 році до 174 осіб у 2021 році), які здійснювали правосуддя у звітному періоді, кількість справ і матеріалів, що надійшли на розгляд і розглянуті, **збільшилася у 1,3 рази** порівняно з 2020 роком.

Середня кількість справ і матеріалів, що надійшли на розгляд у звітному періоді, у розрахунку на одного суддю апеляційного адміністративного суду становила **821** одиницю проти 591 одиниці у 2020 році.

Цей показник у розрізі апеляційних адміністративних судів, наглядно можна побачити на **гістограмі 9**.

Гістограма 9

Середній показник надходження справ і матеріалів на розгляд одного судді апеляційного адміністративного суду у 2020–2021 роках

З аналізу **гістограми 9** вбачається збільшення показника середнього надходження справ і матеріалів на розгляд одного судді всіх апеляційних адміністративних судів.

Найбільший середній показник надходження справ і матеріалів у звітному періоді, як і у 2020 році, був у Першому апеляційному адміністративному суді (**1485**), який в **1,8 раза більший** за середній та в **1,3 раза більший**, ніж у 2020 році. Ситуація в цьому суді лишається складною тривалий час. У 2021 році судочинство в Першому апеляційному адміністративному суді здійснювало 8 суддів (9 осіб – у 2020 році), хоча штатна чисельність становить 21 одиницю.

З урахуванням справ і матеріалів, що залишилися нерозглянутими у попередньому періоді, на розгляді апеляційних адміністративних судів перебувало **164 469** справ і матеріалів проти 119 538 справ і матеріалів у 2020 році.

Середня кількість справ і матеріалів, що перебували на розгляді у звітному періоді, у розрахунку на одного суддю апеляційного адміністративного суду становила **945** одиниць проти 664 одиниць у 2020 році.

У звітному періоді апеляційні адміністративні суди розглянули **132 640** справ і матеріалів проти 97 902 справ і матеріалів у 2020 році (**+1,3 раза**).

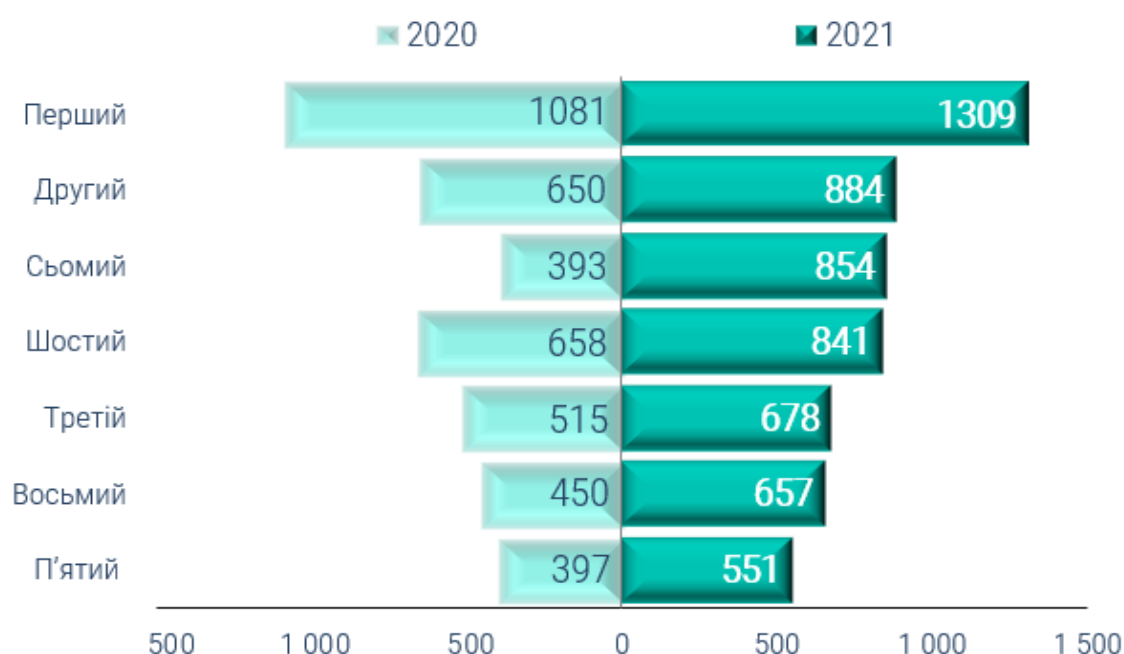
Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

Середній показник ухвалених судових рішень одним суддею апеляційного адміністративного суду збільшився з 544 одиниць у 2020 році до **762** одиниць у 2021 році.

Середні показники розгляду справ і матеріалів у розрізі апеляційних адміністративних судів указані на **гістограмі 10**.

Гістограма 10

Середній показник розгляду справ і матеріалів одним суддею окружного адміністративного суду у 2020–2021 роках

У 2021 році на розгляд однієї справи суддя апеляційного адміністративного суду в середньому витрачав **61** день проти **54** днів у 2020 році.

Оцінюючи ефективність роботи апеляційних адміністративних судів за допомогою відсотка розгляду справ, можна зазначити, що у звітному періоді, як і у 2020 році, він був насторожуючим і становив **93 %** (92 % – у 2020 році).

Цей показник у розрізі апеляційних адміністративних судів наведено на **гістограмі 11**.

Гістограма 11
Відсоток розгляду справ апеляційними адміністративними судами у 2020–2021 роках

На кінець звітного періоду **31 829** справ і матеріалів, або **19 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді в апеляційних адміністративних судах, не знайшли свого вирішення. У 2020 році цей показник становив 21 636 справ і матеріалів, або 18 %.

2.2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів апеляційними адміністративними судами

Як уже було зазначено, у 2021 році апеляційні адміністративні суди розглянули **132 640** справ і матеріалів, або **81 %** справ і матеріалів, що перебували на розгляді. У **22 453** справах і матеріалах, або **17 %** розглянутих справ і матеріалів, вимоги заявників задоволено, що відповідає аналогічному показнику 2020 року (16 273, або 17%).

Серед цих справ і матеріалів переважають справи за апеляційними скаргами. У звітному періоді апеляційні адміністративні суди розглянули **131 660** справ і матеріалів за апеляційними скаргами, що **на 36 % більше** порівняно з 2020 роком (96 788). Із них повернули **51 011** апеляційних скарг, або **39 %** розглянутих апеляційних скарг і справ, проти 33 744 (35 %) одиниць у 2020 році, відмовили у

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

відкритті провадження щодо **8770** одиниць (**7 %**) проти 6160 (6 %) одиниць у 2020 році та **31** апеляційну скаргу залишено без розгляду проти 91 скарги – у 2020 році.

Отже, упродовж звітного періоду суди визнали неприйнятними **46 %** апеляційних скарг проти 41 % у 2020 році.

Упродовж звітного періоду апеляційні адміністративні суди розглянули **71 848** справ, що **на 27 % більше** порівняно з 2020 роком (56 793). У **71 282** справах здійснено апеляційний перегляд судових рішень проти 56 324 рішень у 2020 році. З них у **21 939** справах, або **31 %** справ, рішення судів першої інстанції змінено чи скасовано та в **49 343 (69 %)** справах рішення судів першої інстанції залишено без змін. У 2020 році судові рішення змінено чи скасовано в 15 908 (28 %) справах і в 40 416 (72 %) справах судові рішення залишено без змін. У **566** справах ухвалено інші рішення проти 469 рішень у 2020 році.

Аналіз даних за видами оскаржуваного рішення показує, що апеляційні адміністративні суди переглянули **62 096** рішень (постанов) місцевих адміністративних судів, або **87 %** загальної кількості переглянутих судових рішень, проти 48 724 (87%) та **9186** ухвал (**13 %**) проти 7600 (13 %) одиниць у 2020 році.

За результатами апеляційного перегляду рішень (постанов):

43 898 рішень (постанов), або **71 %** загальної кількості переглянутих рішень (постанов), залишено без змін. Порівняно з 2020 роком цей показник **зменшився на 3 %** (36 008 рішень (постанов), або 74 %);

18 198 рішень (постанов), або **29 %**, змінено чи скасовано. У 2020 році цей показник становив 12 716 рішень (постанов), або 26 %.

За наслідками скасування рішень (постанов) в апеляційному порядку (**15 654**) **14 039** одиниць, або **90 %** загальної кількості таких рішень (постанов), скасовано з ухваленням нового рішення проти 10 493 (94 %) у 2020 році. Також скасовано **1155** рішень (постанов) (**7 %**) із залишенням позовної заяви без розгляду (226, або 2 % – у 2020 році) та **441 (3 %)** – із закриттям провадження у справі (412, або 4 % – у 2020 році). З направленням справи для розгляду до іншого суду першої інстанції за встановленою підсудністю скасовано **19** рішень (постанов) проти 13 одиниць – у 2020 році. Отже, у 2021 році порівняно з 2020 роком **на 4 і 1 % зменшилася** частка справ, у яких скасовано рішення (постанови) з ухваленням нового рішення та у яких закрито провадження у справі. Відсоток справ, у яких рішення судів першої інстанції скасовано із залишенням позовної заяви без розгляду, **збільшився на 5 %**.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

Показники перегляду апеляційними адміністративними судами рішень (постанов) за категоріями адміністративних справ у 2020–2021 роках подано в таблиці 3.

Таблиця 3

Показники перегляду апеляційними адміністративними судами рішень (постанов) за категоріями адміністративних справ у 2020–2021 роках

Категорія справи	Кількість судових рішень (постанов), переглянутих в апеляційному порядку		Кількість судових рішень (постанов), які скасовано чи змінено		Частина судових рішень (постанов), які скасовано чи змінено в апеляційному порядку, у загальній кількості переглянутих		
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	Динаміка
Переглянуто рішень (постанов) у справах, з них	48 724	62 096	12 716	18 198	26%	29%	3%
щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав	1599	1888	442	520	28%	28%	0%
щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів	2285	2278	744	678	33%	30%	-3%
що виникають з відносин публічної служби	5441	11 691	1674	4027	31%	34%	3%
з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики	4989	4349	1102	968	22%	22%	0%
з приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування	2958	2638	972	887	33%	34%	1%
з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства	13 907	14 289	2569	2471	18%	17%	-1%
з приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та публічної житлової політики	11 730	19 591	3308	6815	28%	35%	7%
щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України	4637	4542	1546	1520	33%	33%	0%
інші справи	1178	830	359	312	30%	38%	8%

Дані таблиці 3 показують, що у звітному періоді апеляційні адміністративні суди найбільше переглянули рішень (постанов) у справах соціальної сфери – **19 591**, або **32 %** загальної кількості переглянутих рішень (постанов), проти 11 730 (24 %) у 2020 році. Відносний показник змінених чи скасованих рішень (постанов) у 2021 році **збільшився** порівняно з 2020 роком із 28 до **35 % (6815)**.

Також у структурі переглянутих рішень (постанов) велику частину становлять рішення (постанови) у податкових справах. У звітному періоді їх кількість становила **14 289 (23 %)** одиниць проти 13 907 (29 %) у 2020 році. Відносний показник змінених чи скасованих рішень (постанов) становив **17 %** проти 18 % у 2020 році.

У звітному періоді порівняно з 2020 роком спостерігається **збільшення** з 11 до **19 %** частки переглянутих постанов у справах, що виникають з відносин публічної служби (**11 691**). Відсоток змінених чи скасованих рішень (постанов) у 2021 році **збільшився** порівняно з 2020 роком із 31 до **34 % (4027)**.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

За результатами перегляду ухвал місцевих адміністративних судів:

5445 ухвал, або **59 %** загальної кількості переглянутих ухвал, залишено без змін проти 4408 (58 %) одиниць у 2020 році;

3741 ухвала, або **41 %** загальної кількості переглянутих ухвал, змінено чи скасовано проти 3192 (42 %) одиниць у 2020 році.

За наслідками скасування ухвал в апеляційному порядку (**3615**) **2601** одиниця, або **72 %** загальної кількості таких ухвал, скасовано з направленням справи для продовження розгляду проти 2315 (75 %) у 2020 році. Також скасовано **968** ухвал (**27 %**) з постановленням нової ухвали (720, або 23 % – у 2020 році), **10** – із закриттям провадження у справі (13 – у 2020 році) та **2** ухвали скасовано із залишенням позовної заяви без розгляду (3 – у 2020 році). Отже, у 2021 році порівняно з 2020 роком **на 3 % зменшилася** частка справ, у яких скасовано ухвали, а справи направлено для продовження розгляду, та **на 4 % збільшилася** частка справ, у яких скасовано ухвали з постановленням нової ухвали.

Упродовж 2021 року апеляційні адміністративні суди розглянули **15 888** справ із фіксуванням судового процесу технічними засобами проти 16 392 справ у 2020 році, **46 165** – у порядку письмового провадження проти 31 270 одиниць і **3356** одиниць у режимі відеоконференції проти 2408 справ у 2020 році.

У звітному періоді **81 %** справ і матеріалів (**107 398**) апеляційні адміністративні суди розглянули в термін, який не перевищив трьох місяців, **що на 5 % більше** відносного показника 2020 року (76 %, або 74 134). У **18 %** справ і матеріалів (**24 424**) строк розгляду перевищив три місяці, порівняно з 2020 роком відносний показник **зменшився на 6 %** (23 275, або 24 %). Тривалість розгляду **655** справ перевищила один рік, **158** справ – два роки і **5** справ – три роки. У 2020 році у строк понад один та понад два роки розглянуто 466 і 27 справ відповідно. Справи, розгляд яких тривав понад три роки, були відсутні.

Також упродовж 2021 року на розгляді апеляційних адміністративних судів перебувало **79** позовних заяв і справ. За результатами розгляду **18** позовних заяв повернуто, **7** – залишено без розгляду та розглянуто **30** адміністративних справ. У **3** справах закрито провадження та щодо **1** справи ухвалено рішення про залишення позову без розгляду. По суті розглянуто **25** справ, з них позовні вимоги задоволено у **6** справах.

На кінець звітного періоду не розглянуто **9** позовних заяв і справ.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

У досліджуваному періоді у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами на розгляді апеляційних адміністративних судів перебувало **309** заяв проти 587 заяв у 2020 році. Розглянуто **243** заяви, або **79 %** заяв, що перебували на розгляді, проти 435 заяв, або 74 %, у 2020 році.

На кінець звітного періоду не розглянуто **66** заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, або **21 %** заяв, що перебували на розгляді, проти 152 заяв, або 26 %, у 2020 році.

У 2021 році на розгляді апеляційних адміністративних судів перебувала **361** заява в порядку виконання судових рішень. З них розглянуто **294** заяви, з яких **94** заяви задоволено. У 2020 році на розгляді апеляційних адміністративних судів перебувало 202 заяви в порядку виконання судових рішень. З них розглянуто 140 заяв, з яких задоволено 28 заяв.

Станом на 1 січня 2022 року не розглянуто **67** заяв проти 62 одиниць у 2020 році.

У 2021 році апеляційні адміністративні суди розглянули **270** заяв про відвід судді, з яких **5** заяв задоволено. У 2020 році апеляційні адміністративні суди розглянули 269 заяв, з яких 2 заяви задоволено.

Також упродовж 2021 року апеляційні адміністративні суди розглянули **222** матеріали про визначення підсудності проти 162 одиниць у 2020 році, з яких **220** одиниць задоволено.

3. Здійснення правосуддя Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду

3.1. Обсяг роботи та навантаження на суддів Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді

У 2021 році до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду надійшло **49 511²** справ і матеріалів. У 2020 році цей показник становив 37 634 одиниці (**+1,3 рази**). Тобто у 2021 році до одного судді Верховного Суду в

²Довідково: у 2020 році надійшло 405 позовних заяв, 33 подання про розгляд типових справ, 80 справ за апеляційними скаргами, 36 866 касаційних скарг, 58 подань про визначення підсудності, 81 заява про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, 111 заяв про перегляд судового рішення за виключними обставинами.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

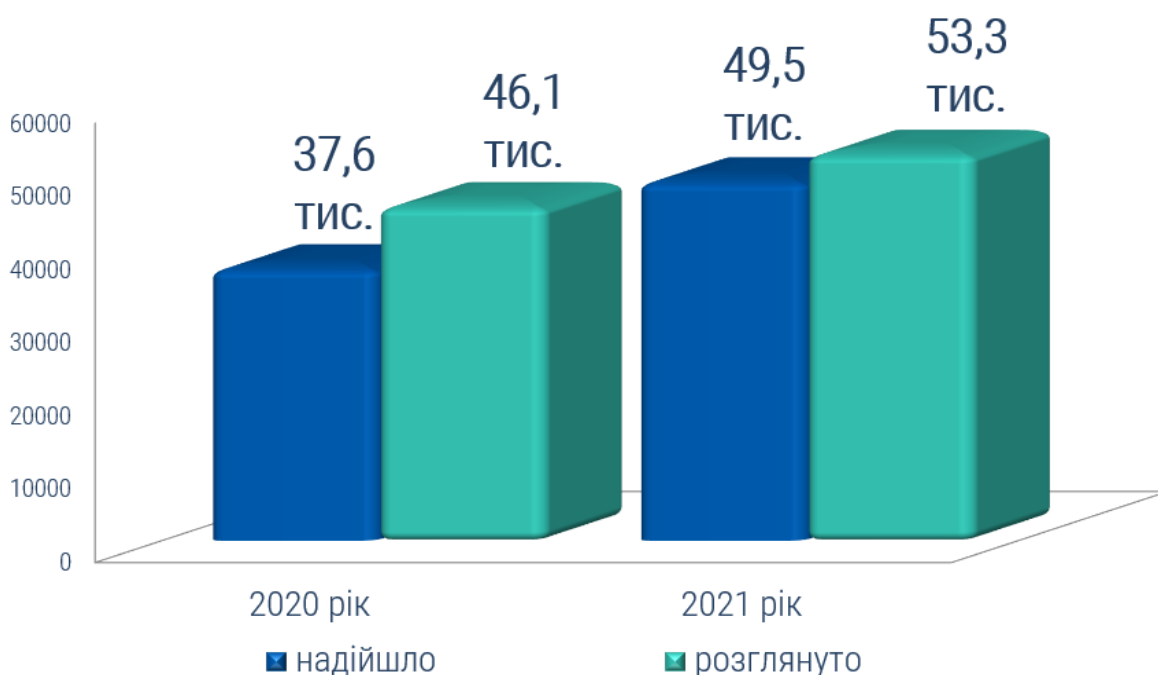
Касаційному адміністративному суді в середньому надійшла **1031** справа та матеріали проти 784 одиниць у 2020 році.

Серед справ і матеріалів, що надійшли до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, домінують касаційні скарги. Їх кількість становила **48 711** одиниць. Серед інших матеріалів, що надійшли до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, **534** позовних заяви, **18** подань про розгляд типових справ, **38** справ за апеляційними скаргами, **49** подань про визначення підсудності, **50** заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами та **9** заяв про перегляд судового рішення за виключними обставинами.

Показники надходження та розгляду справ і матеріалів до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду у 2020–2021 роках відображено на гістограмі 12.

Гістограма 12

Показники надходження та розгляду справ і матеріалів Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду у 2020–2021 роках

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

З урахуванням справ і матеріалів, не розглянутих на початок звітної періоду, на розгляді в Касаційному адміністративному суді у складі Верховного Суду перебувало **67 609** справ і матеріалів. У 2020 році цей показник становив 64 612 одиниць (+5 %)

Середня кількість справ і матеріалів, що перебували на розгляді у звітний період, у розрахунку на одного суддю Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді становила **1409** одиниць проти 1346 таких справ і матеріалів у 2020 році.

Упродовж досліджуваного періоду судді Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді ухвалили **53 254** судових рішення, якими завершено розгляд справ і матеріалів, проти 46 099 рішень у 2020 році (+16 %).

Середній показник ухвалених судових рішень одним суддею Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді становив **1109** одиниць проти 960 одиниць у 2020 році.

У 2021 році відсоток розгляду справ і матеріалів Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду (співвідношення розглянутих і зареєстрованих справ) становив **108 %** проти 122 % у 2020 році.

На кінець звітної періоду не розглянуто **13 544** справи та матеріали, або **20 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, проти 18 144 одиниць, або 28 %, станом на 1 січня 2021 року.

3.2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду як судом першої та апеляційної інстанцій

Упродовж 2021 року до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду як до суду першої інстанції надійшло **534** позовних заяви проти 405 таких документів у 2020 році. З них **478** позовних заяв щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, **27** – щодо виборчого процесу і **29** позовних заяв інших категорій.

З урахуванням кількості нерозглянутих позовних заяв і справ на початок звітної періоду в Касаційному адміністративному суді у складі Верховного Суду перебувало **653** позовних заяви та справи зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України проти 665 одиниць у 2020 році.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

У звітному періоді Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду розглянув **346** позовних заяв і справ цієї категорії, або **53 %** загальної кількості позовних заяв і справ, що перебували на розгляді, проти 479 позовних заяв і справ, або 72 %, у 2020 році. З них **111** позовних заяв, або **32 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, щодо **51 (15 %)** – відмовлено у відкритті провадження у справі, **6** – передано за підсудністю та **178 (51 %)** адміністративних справ розглянуто. У **38** справах закрито провадження та щодо **18** справ ухвалено рішення про залишення позову без розгляду. По суті розглянуто **122** справи. Позовні вимоги задоволено у **33** справах, або **27%** справ, розглянутих по суті.

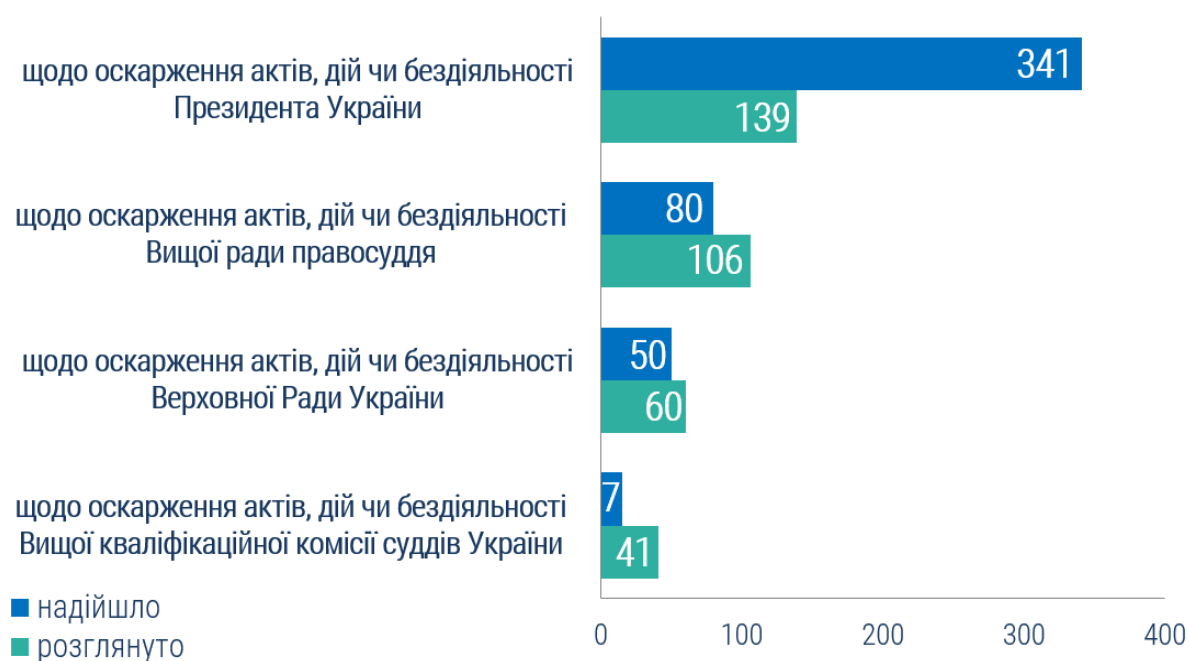
У звітному періоді порівняно з 2020 роком із 25 до **32 % збільшився** показник повернутих позовних заяв та з 28 до **27 % зменшилася** частка розглянутих справ, в яких позов задоволено. Відносний показник позовних заяв, щодо яких відмовлено у відкритті провадження, порівняно з 2020 роком змін не зазнав і становив **15 %**.

На кінець звітної періоду не розглянуто **305** позовних заяв і справ цієї категорії, або **47 %** загальної кількості позовних заяв і справ, що перебували на розгляді, проти 178 позовних заяв і справ, або 27 %, у 2020 році.

Загальні показники надходження та розгляду позовних заяв і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду як судом першої інстанції у 2021 році відображено на **гістограмі 13**.

Гістограма 13

Показники надходження та розгляду позовних заяв і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду як судом першої інстанції у 2021 році

Надходження та результати розгляду цих справ за суб'єктом складом відповідачів характеризуються такими показниками.

У звітному періоді надійшло **50** позовних заяв щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України (74 – у 2020 році).

З урахуванням нерозглянутих позовних заяв і справ на початок звітнього періоду на розгляді перебувало **64** позовних заяви (86 – у 2020 році).

Упродовж звітнього періоду розглянуто **60** позовних заяв і справ, або **94 %** загальної кількості позовних заяв і справ, що перебували на розгляді, проти 65 одиниць, або 76 %, у 2020 році. З них **25** позовних заяв, або **42 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, щодо **19** позовних заяв (**32 %**) відмовлено у відкритті провадження у справі, **1** – передано за підсудністю, розглянуто **15** справ (**25 %**). З них у **6** справах закрито провадження, щодо **1** справи ухвалено рішення про залишення позову без розгляду та **8** справ розглянуто по суті. Позовні вимоги задоволено в **4** справах.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

У звітному періоді порівняно з 2020 роком показник повернутих позовних заяв у справах зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України **збільшився** із 23 до **42%**. Відносний показник позовних заяв, щодо яких відмовлено у відкритті провадження, порівняно з 2020 роком **зменшився** із 40 до **32 %**.

На кінець звітної періоду не розглянуто **4** позовних заяви та справи, що перебували на розгляді (**6 %**), проти 14 (16%) у 2020 році.

У 2021 році до суду надійшла **341** позовна заява (151 – у 2020 році) щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Президента України.

З урахуванням нерозглянутих позовних заяв і справ на початок звітної періоду на розгляді перебувало **390** позовних заяв і справ проти 229 одиниць у 2020 році.

Упродовж звітної періоду розглянуто **139** позовних заяв і справ, або **36 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, проти 183 (80 %) одиниць у 2020 році. З них **61** позовну заяву, або **44 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, щодо **15** позовних заяв (**11 %**) відмовлено у відкритті провадження у справі, **1** – передано за підсудністю та розглянуто **62** справи (**45 %**). Із загальної кількості розглянутих справ вирішено по суті **36** справ, з яких позовні вимоги задоволено в **7** справах, у **14** справах закрито провадження та у **12** справах ухвалено рішення про залишення позову без розгляду.

У звітному періоді порівняно з 2020 роком із 7 до **11 % збільшився** відносний показник позовних заяв, щодо яких відмовлено у відкритті провадження, та із 37 до **44 %** – відносний показник повернутих позовних заяв. Частка розглянутих справ **зменшилася** із 56 до **45 %**.

На кінець звітної періоду не розглянуто **249** позовних заяв і справ (**64 %**) проти 46 (20 %) одиниць у 2020 році.

Щодо актів, дій або бездіяльності Вищої ради правосуддя, то у звітному періоді надійшло **80** позовних заяв (118 – у 2020 році).

З урахуванням нерозглянутих позовних заяв і справ на початок звітної періоду на розгляді перебувало **130** таких заяв і справ проти 180 одиниць у 2020 році.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

Упродовж цього періоду розглянуто **106** позовних заяв і справ, або **82 %** загальної кількості позовних заяв і справ, що перебували на розгляді. У 2020 році цей показник становив 128 одиниць (71 %). З них **23** позовних заяви, або **22 %** розглянутих позовних заяв і справ, повернуто, щодо **16** позовних заяв (**15 %**) відмовлено у відкритті провадження, **4** – передано за підсудністю та розглянуто **63** справи (**59 %**). По суті вирішено **56** справ, з яких позов задоволено у **15** справах. У **4** справах закрито провадження та в **3** справах ухвалено рішення про залишення позову без розгляду.

У 2021 році порівняно з 2020 роком **збільшився** із 17 до **22 %** відносний показник повернутих позовних заяв зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої ради правосуддя. Також у звітному періоді спостерігається **зменшення** з 21 до **15 %** частки позовних заяв, щодо яких відмовлено у відкритті провадження, та із 61 до **59 %** частки розглянутих справ.

Станом на 1 січня 2022 року не розглянуто **24** позовних заяви та справи, або **18%** позовних заяв і справ, що перебували на розгляді, проти 51 (28 %) документа станом на 1 січня 2021 року.

У 2021 році щодо актів, дій чи бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України подано **7** позовних заяв (29 – у 2020 році).

З урахуванням нерозглянутих позовних заяв і справ на початок звітного періоду на розгляді перебувало **69** позовних заяв і справ проти 143 таких документів у 2020 році.

Упродовж звітного періоду розглянуто **41** позовну заяву та справи, або **59 %** загальної кількості позовних заяв і справ, що перебували на розгляді, проти 82 (57 %) одиниць у 2020 році. **2** позовних заяви повернуто, щодо **1** позовної заяви відмовлено у відкритті провадження у справі та розглянуто **38** справ (**93 %**). У **14** справах провадження закрито, щодо **2** справ ухвалено рішення про залишення позову без розгляду та по суті вирішено **22** справи. Позови задоволено в **7** справах.

На кінець звітного періоду не розглянуто **28** позовних заяв і справ, або **41 %** позовних заяв і справ, що перебували на розгляді, проти 61 (43 %) позовної заяви і справи у 2020 році.

Упродовж 2021 року на розгляд Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду надійшло **8** позовних заяв, що стосувалися проміжних виборів народного депутата України в одномандатному виборчому окрузі № 87. З них

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

2 позовних заяви передано за підсудністю, 1 позовну заяву залишено без розгляду та 5 справ за заявами розглянуто по суті. З них позовні вимоги задоволено у 2 справах.

У досліджуваному періоді на розгляд Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду надійшло 4 позовних заяви, що стосувалися місцевих виборів. З них 1 позовну заяву повернуто, 2 – передано за підсудністю та 1 адміністративний позов розглянуто по суті.

У 2021 році на розгляді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду перебувало 50 позовних заяв інших категорій. З них 14 позовних заяв повернуто, 14 – залишено без розгляду та 15 заяв передано за підсудністю. По суті розглянуто 3 справи за позовними заявами, з них позовні вимоги задоволено в 1 справі.

Станом на 1 січня 2022 року не розглянуто 4 справи.

У досліджуваному періоді до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду із судів першої інстанції надійшло 18 подань про розгляд типових справ як зразкових проти 33 одиниць у 2020 році. З них 10 подань – зі спорів з приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та публічної житлової політики (19 – у 2020 році), 5 – зі спорів з відносин публічної служби (12 – у 2020 році), 2 – з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства (2 – у 2020 році) та 1 – з приводу забезпечення функціонування органів прокуратури, адвокатури, нотаріату та юстиції.

З урахуванням кількості нерозглянутих подань на початок звітного періоду у Касаційному адміністративному суді у складі Верховного Суду перебувало 19 таких подань. У 2020 році цей показник становив 38 одиниць.

У звітному періоді розглянуто 19 подань у типових справах проти 37 у 2020 році. З них щодо 18 подань у відкритті провадження у зразковій справі відмовлено. На підставі 1 подання справу вирішено по суті із задоволенням позовних вимог.

У 2021 році на розгляд Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду надійшло 38 справ за апеляційними скаргами проти 80 одиниць у 2020 році. З них 13 справ за апеляційними скаргами у справах, пов'язаних із

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

проміжними виборами народного депутата України, **7** – щодо проведенням місцевих виборів, **9** – щодо примусового відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності (14 – у 2020 році) та **9** апеляційних скарг у справах інших категорій.

З урахуванням нерозглянутих справ на розгляді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду загалом перебувала **51** справа за апеляційними скаргами проти 85 – у 2020 році.

У цьому періоді суд ухвалив **44** судових рішення, якими **5** апеляційних скарг повернуто, **1** – залишено без розгляду, щодо **3** – відмовлено у відкритті провадження, у **2** справах закрито апеляційне провадження та у **33** справах здійснено апеляційний перегляд судових рішень.

Станом на 1 січня 2022 року не розглянуто **4** справи за апеляційними скаргами проти 13 справ станом на 1 січня 2021 року.

Наведені показники здійснення судочинства Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду як судом апеляційної інстанції є загальними показниками розгляду. Розгляд справ окремих категорій наведено нижче.

Загалом на розгляді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду перебувала **21** справа за апеляційними скаргами щодо примусового відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності (проти 17 справ у 2020 році). Упродовж звітнього періоду суд ухвалив **17** судових рішень, якими **1** апеляційну скаргу повернуто, у **2** справах закрито апеляційне провадження та в **14** справах здійснено апеляційний перегляд судових рішень. З них у **7** справах судові рішення залишено без змін, у **6** справах судові рішення змінено та в **1** справі судові рішення скасовано, а справу направлено для розгляду за встановленою підсудністю. У 2020 році Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду ухвалив 5 рішень у справах цієї категорії. З них у 3 справах судові рішення залишено без змін та у 2 справах судові рішення скасовано з ухваленням нового судового рішення.

Станом на 1 січня 2022 року не розглянуто **3** справи за апеляційними скаргами щодо примусового відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності, проти 12 справ станом на 1 січня 2021 року.

Як уже було зазначено, на розгляд Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду надійшло **13** апеляційних скарг у справах, пов'язаних із проведенням проміжних виборів народних депутатів України. За наслідками розгляду цих апеляційних скарг ухвалено **12** судових рішень, якими у **10** справах

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

судові рішення залишено без змін та у **2** справах судові рішення скасовано. З них в **1** справі рішення Шостого апеляційного адміністративного суду в частині задоволення позовних вимог скасовано і прийнято у цій частині нову постанову про відмову в задоволенні позову та в **1** справі скасовано ухвалу Шостого апеляційного адміністративного суду, а справу направлено до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду для продовження розгляду зі стадії відкриття провадження у справі.

Як було зазначено, на розгляд Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду надійшло **7** апеляційних скарг у справах, пов'язаних із місцевими виборами. За наслідками розгляду цих апеляційних скарг ухвалено **6** судових рішень, якими у **3** справах судові рішення залишено без змін, у **2** – судові рішення змінено та в **1** справі судові рішення скасовано, а справу направлено для продовження розгляду до Шостого апеляційного адміністративного суду.

3.3. Загальні показники розгляду справ і матеріалів Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду як судом касаційної інстанції

Як уже було зазначено, упродовж 2021 року до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду як суду касаційної інстанції надійшло **48 711** касаційних скарг проти 36 866 скарг у 2020 році.

З урахуванням нерозглянутих касаційних скарг і справ на початок 2021 року на розгляді перебувало **66 557** касаційних скарг і справ проти 63 521 такого документа у 2020 році.

У періоді, що аналізується, суд розглянув **52 546** касаційних скарг і справ проти 45 265 одиниць у 2020 році.

Показники надходження та розгляду Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду касаційних скарг і справ за категоріями у 2021 році відображено на **гістограмі 14**.

Гістограма 14

Показники надходження та розгляду Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду касаційних скарг і справ за категоріями у 2021 році

Наведені показники вказують на те, що серед касаційних скарг, які надійшли та розглянуті Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду у звітному періоді, як і у 2020 році, домінують справи зі спорів, що виникають у податковій сфері. Питома вага касаційних скарг цієї категорії в загальній кількості касаційних скарг, які надійшли на розгляд, становила **47 %** (49 % – у 2020 році). Частка касаційних скарг у справах, пов'язаних з публічною службою, становила **20 %** (11 % – у 2020 році) та частка касаційних скарг у соціальних справах – **12 %** (14 % – 2020 році). Частина касаційних скарг у сфері економіки та публічної фінансової політики становила **7 %** (10 % – у 2020 році).

Питома вага касаційних скарг у справах інших категорій коливалася в межах до **3 %**.

Крім цього, наведені в гістограмі дані свідчать, що показник розглянутих справ і матеріалів перевищує показник надходження касаційних скарг у звітному періоді в усіх категоріях, крім справ, пов'язаних з публічною службою, що свідчить про оперативний розгляд касаційних скарг і справ, що надійшли на розгляд у попередніх звітних періодах.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

Станом на 1 січня 2022 року **13 205** касаційних скарг і справ, або **20 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, не розглянуто. Станом на 1 січня 2021 року цей показник становив 17 902, або 28 %.

За результатами розгляду повернуто **16 896** касаційних скарг, або **32 %** загальної кількості розглянутих скарг і справ, що **на 11 % більше**, ніж у 2020 році (9363, 21 %), щодо **24 781** касаційної скарги (**47 %**) відмовлено у відкритті провадження, що **на 2 % більше** порівняно з 2020 роком (20 198, 45 %) та 1 касаційну скаргу залишено без розгляду.

Отже, упродовж 2021 року на стадії вирішення питання про відкриття касаційного провадження у справі розглянуто **41 678** касаційних скарг, або **79 %** загальної кількості ухвалених у касаційному порядку судових рішень, проти 29 561 касаційної скарги (65 %) у 2020 році.

Загальна кількість справ, розглянутих у касаційному порядку, становить **10 866** одиниць, або **21%** загальної кількості розглянутих у касаційному порядку касаційних скарг і справ, що **на 14 % менше**, ніж у 2020 році (15 704, 35 %), з яких у **10 590** справах здійснено перегляд судових рішень у касаційному порядку (15 490 – у 2020 році).

Інформацію щодо показників змінених чи скасованих судових рішень апеляційних адміністративних судів із виокремленням їх частини в загальній кількості переглянутих судових рішень у 2020–2021 роках подано в **таблиці 4**.

Таблиця 4

Співвідношення показників перегляду судових рішень апеляційних адміністративних судів і скасованих чи змінених у касаційному порядку у 2020–2021 роках

Найменування апеляційного суду	Кількість судових рішень, переглянутих у касаційному порядку		Кількість судових рішень, які скасовано чи змінено		Частина судових рішень, які скасовано чи змінено в касаційному порядку, у загальній кількості переглянутих		
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	Динаміка
Адміністративні (усього), з них:	15 490	10 590	6261	4643	40%	44%	4%
Перший	865	690	272	276	31%	40%	9%
Другий	1904	1385	715	575	38%	42%	4%
Третій	2125	1405	820	607	39%	43%	4%
Четвертий	X	X	X	X	X	X	X
П'ятий	1735	1201	656	517	38%	43%	5%
Шостий	4737	3197	2098	1449	44%	45%	1%
Сьомий	1517	1004	656	477	43%	48%	5%
Восьмий	2607	1708	1044	742	40%	43%	3%
Загальні	0	0	0	0	0%	0%	0%
РАЗОМ	15 490	10 590	6261	4643	40%	44%	4%

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

Як показують дані **таблиці 4**, у звітному періоді Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду найбільше переглянув рішень Шостого апеляційного адміністративного суду – **3197**, або **30 %** загальної кількості переглянутих рішень, проти 4737 (31 %) рішень у 2020 році. Відсоток скасованих чи змінених рішень цього суду також був одним з найвищих і становив **45%**, що **на 1 % більше** порівняно з 2020 роком (44 %).

Частка переглянутих рішень Восьмого апеляційного адміністративного суду становила **1708** одиниць, або **16 %** загальної кількості переглянутих рішень. Відсоток скасованих рішень становив **43 %**, що **на 3 % більше** порівняно з 2020 роком (40 %).

Частка переглянутих рішень П'ятого, Другого та Третього апеляційних адміністративних округів коливалася в межах **11–13 %**. Відсоток скасованих чи змінених рішень П'ятого апеляційного адміністративного суду порівняно з 2020 роком **збільшився на 5 %**, а Другого та Третього апеляційних адміністративних судів – **на 4 %**.

Питома вага переглянутих рішень Першого та Сьомого апеляційних адміністративних судів у загальній кількості переглянутих рішень становила відповідно **7** і **9 %**. Примітно, що відносний показник скасованих чи змінених рішень цих судів порівняно з 2020 роком **збільшився** відповідно **на 9** і **5 %**.

Динамічні зміни показників перегляду судових рішень за категоріями адміністративних справ у 2020–2021 роках подано в **таблиці 5**.

Таблиця 5

Співвідношення показників перегляду судових рішень і скасованих чи змінених у касаційному порядку за категоріями адміністративних справ у 2020–2021 роках

Категорія справи	Кількість судових рішень, переглянутих у касаційному порядку		Кількість судових рішень, які скасовано чи змінено		Частина судових рішень, які скасовано чи змінено в касаційному порядку, у загальній кількості переглянутих		
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	Динаміка
Переглянуто рішень у справах, з них	15 490	10 590	6261	4643	40%	44%	4%
щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав	561	221	210	105	37%	48%	11%
щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших що виникають з відносин публічної служби	597	426	245	164	41%	38%	-3%
що виникають з відносин публічної служби	2090	1319	736	762	35%	58%	23%
з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики	3137	1389	1505	636	48%	46%	-2%
з приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування	1542	1227	714	568	46%	46%	0%
з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства	3932	3703	1422	1363	36%	37%	1%
з приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та публічної житлової політики	2182	1724	850	742	39%	43%	4%
щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України	899	294	397	157	44%	53%	9%
інші справи	550	287	182	146	33%	51%	18%

Як показують дані **таблиці 5**, у звітному періоді Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду найбільше переглянув рішень у податкових справах – **3703**, або **35 %** загальної кількості переглянутих рішень, проти 3932 (25 %) рішень у 2020 році. Із них, як і у 2020 році, **кожне третє** рішення було змінено чи скасовано (**1363**). Також велика кількість переглянутих рішень припадає на соціальні справи (**1724**, або **16 %**), з яких змінено чи скасовано **кожне друге** рішення.

Також у звітному періоді переглянуто велику кількість рішень у справах з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики (**13 %**), у справах, що виникають з відносин публічної служби та з приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування (по **12 %**). У цих справах **кожне друге** рішення змінено чи скасовано.

Питома вага справ інших категорій, в яких переглянуто рішення в касаційному порядку, становила **2–4 %**.

У звітному періоді в загальній кількості переглянутих судових рішень у касаційному порядку **5947** судових рішень (**56 %**) залишено без змін (9229, або 60 %, – у 2020 році) та **4643** судових рішення (**44 %**) змінено чи скасовано (6261, або 40 %, – у 2020 році). Показники перегляду Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду судових рішень у касаційному порядку у 2021 році відображено на **діаграмі 1**.

Діаграма 1

Показники перегляду Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду судових рішень у касаційному порядку у 2021 році

Серед рішень у **4320** справах, в яких Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду ухвалив рішення про скасування рішень судів першої та/або апеляційної інстанції, як і у 2020 році, домінують рішення, якими справи направлено на новий розгляд. Це – **1612** справ, або **37 %** справ, у яких судові рішення скасовано, проти 1931 (34 %) у 2020 році.

Другим за чисельністю є показник справ, у яких рішення скасовано з ухваленням нового рішення, – **973** справи, або **23 %** справ, у яких судові рішення скасовано, проти 1255 справ (22 %) у 2020 році.

У **707** справах (**16 %**) судові рішення скасовано з направленням справи для продовження розгляду проти 690 справ (12 %) у 2020 році.

Зі скасуванням рішення суду апеляційної інстанції та залишенням у силі рішення суду першої інстанції розглянуто **663** справи, або **15 %** справ, у яких судові рішення скасовано, проти 838 справ (15 %). Також у **333** справах (**8 %**) судові рішення скасовано із закінченням провадження в адміністративній справі або залишенням заяви без розгляду проти 887 справ (16 %) у 2020 році.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

У звітному періоді порівняно з 2020 роком відносний показник справ, у яких рішення скасовано з направленням справи для продовження розгляду, на новий розгляд та в яких ухвалено нові судові рішення, **збільшився відповідно на 4, 3 і 1 %**. Відносний показник справ, у яких судові рішення скасовано із закриттям провадження в адміністративній справі або залишенням заяви без розгляду, **зменшився на 8 %**. Відносний показник справ, у яких скасовано рішення апеляційних судів із залишенням у силі рішення суду першої інстанції, порівняно з 2020 роком змін не зазнав.

Упродовж досліджуваного періоду до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду надійшло **50** заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами проти 81 заяви у 2020 році. З урахуванням кількості заяв, не розглянутих на початок року, на розгляді суддів перебувало **57** заяв проти 87 одиниць у 2020 році.

У 2021 році Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду розглянув **51** заяву проти 80 одиниць у 2020 році. З них **7** заяв (**14 %**) повернуто, щодо **31** заяви (**61 %**) відмовлено у відкритті провадження та у **13** справах здійснено перегляд судових рішень.

Станом на 1 січня 2022 року не розглянуто **6** справ і заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами проти 7 одиниць станом на 1 січня 2021 року.

У звітному періоді на розгляд Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду надійшло **9** заяв про перегляд судового рішення за виключними обставинами проти 111 заяв у 2020 році. З урахуванням кількості заяв, не розглянутих на початок року, на розгляді суддів перебувало **48** заяв проти 124 заяв у 2020 році.

Упродовж звітного періоду розглянуто **43** заяви проти 82 одиниць у 2020 році, з яких **3** заяви (**7 %**) повернуто заявникам, щодо **4** (**9 %**) – відмовлено у відкритті провадження та на підставі **36** заяв (**84 %**) судові рішення переглянуто.

Упродовж 2021 року Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду **1** заяву передав на розгляд Великої Палати Верховного Суду.

Станом на 1 січня 2022 року не розглянуто **4** заяви проти 39 одиниць станом на 1 січня 2021 року.

4. Загальні показники розгляду адміністративних справ і матеріалів Великою Палатою Верховного Суду

За даними статистичної звітності Великої Палати Верховного Суду, у 2021 році до Великої Палати Верховного Суду надійшло **1112** справ і матеріалів проти 907 документів у 2020 році, з яких **553** одиниці, або **50 %** загальної кількості справ і матеріалів, що надійшли на розгляд, становлять справи та матеріали адміністративного судочинства. У 2020 році цей показник становив 524 одиниці (58 %).

Отже, у звітному періоді порівняно з 2020 роком загальний показник справ і матеріалів, що надійшли на розгляд Великої Палати Верховного Суду, **збільшився на 23 %**. Частка справ і матеріалів адміністративного судочинства **зменшилася на 8 %**.

Серед справ і матеріалів адміністративного судочинства (**553**), що надійшли на розгляд до Великої Палати Верховного Суду, переважають справи за апеляційними скаргами на судові рішення Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду як суду першої інстанції. У звітному періоді їх кількість становила **289** одиниць, або **52 %** загальної кількості справ і матеріалів, що надійшли на розгляд, з яких **1** апеляційна скарга в зразковій справі. У 2020 році надійшло 340 справ за апеляційними скаргами (65 %), з яких 68 – у зразкових справах.

Серед інших справ і матеріалів адміністративного судочинства, що надійшли до Великої Палати Верховного Суду, – **37** скарг на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалені за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної Палати, або **7 %** загальної кількості справ і матеріалів, що надійшли на розгляд, проти 45 скарг, або 9 %, у 2020 році, **32** касаційних скарги, які надійшли з Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, або **6 %**, проти 40 одиниць, або 8 %, у 2020 році, **24** заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами, або **4 %** проти 20 одиниць у 2020 році.

У звітному періоді порівняно з 2020 роком із 65 до **52 % зменшився** відносний показник апеляційних скарг, що надійшли на розгляд Великої Палати Верховного Суду, із 9 до **7 %** – відносний показник скарг на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалені за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної Палати, та із 8 до **6 %** – відносний показник касаційних скарг.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

З урахуванням справ і матеріалів, не розглянутих на початок звітного періоду, на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебували **1391** справа та матеріали проти 1483 таких документів у 2020 році. З них **762** одиниці, або **55 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, становлять справи та матеріали адміністративного судочинства проти 914 одиниць (62 %) у 2020 році.

У звітному періоді судді Великої Палати Верховного Суду розглянули **1069** справ і матеріалів проти 1013 таких документів у 2020 році. З них **614** одиниць, або **57 %** загальної кількості розглянутих справ і матеріалів, становлять справи та матеріали адміністративного судочинства проти 602 (59 %) одиниць у 2020 році.

Із загальної кількості розглянутих справ і матеріалів адміністративного судочинства (**614**) **97** матеріалів, або **16 %** загальної кількості розглянутих справ і матеріалів, повернуто (52, або 9 %, – у 2020 році), щодо **162 (26 %)** – відмовлено у відкритті провадження (71, або 12 %, – у 2020 році), у **5** справах закрито провадження (13 – у 2020 році) та **340 (55 %)** справ розглянуто по суті (466, або 77 %, – у 2020 році).

У 2021 році порівняно з 2020 роком із 9 до **16 % збільшився** відносний показник повернутих матеріалів і з 12 до **26 %** – відносний показник матеріалів, щодо яких відмовлено у відкритті провадження. Частка розглянутих по суті справ **зменшилася** з 77 до **55 %**.

Станом на 1 січня 2022 року Велика Палата Верховного Суду не розглянула **195** справ і матеріалів проти 286 одиниць у 2020 році. З них **105** одиниць, або **54 %** загальної кількості нерозглянутих справ і матеріалів, становлять справи та матеріали адміністративного судочинства, що **на 21 % менше**, ніж у 2020 році (214, або 75 %).

Як уже було зазначено, на розгляд Великої Палати Верховного Суду надійшло **289** апеляційних скарг про перегляд судових рішень Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду як суду першої інстанції. З них **251** апеляційна скарга надійшла у справах зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, (270 – у 2020 році), **29** – у справах, що стосуються виборчого процесу, та **1** апеляційна скарга надійшла у зразковій справі проти 68 скарг у 2020 році.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

З урахуванням апеляційних скарг, не розглянутих на початок звітного періоду, на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **454** апеляційних скарги та справи про перегляд судових рішень Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду як суду першої інстанції проти 485 одиниць у 2020 році.

У звітному періоді Велика Палата Верховного Суду розглянула **307** апеляційних скарг і справ зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, або **77 %** загальної кількості апеляційних скарг цієї категорії, що перебували на розгляді (**399**), проти 244 (59 %) одиниць у 2020 році. З них **47** апеляційних скарг, або **15 %** розглянутих апеляційних скарг, повернуто (24, або 10 %, – у 2020 році), щодо **8 (3 %)** – відмовлено у відкритті провадження (3, або 1 %, – у 2020 році) та розглянуто **251** справу (**82 %**) проти 217 (89 %) – у 2020 році. У **250** справах здійснено апеляційний перегляд судових рішень та в **1** справі закрито провадження. З них у **191** справі, або **76 %** загальної кількості справ, у яких судові рішення переглянуто, судові рішення Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду залишено без змін, у **34 (14 %)** – судові рішення скасовано та у **25** справах (**10 %**) судові рішення змінено. У 2020 році ці показники становили відповідно 168 (79 %), 32 (15 %) і 12 (6 %) одиниць.

Із загальної кількості справ, у яких судові рішення скасовано (**34**), у **14** справах, або **41 %** загальної кількості справ, у яких рішення скасовано, ухвалено нові рішення, **що на 12 % менше**, ніж у 2020 році (17, або 53 %), у **14 (41%)** справах судові рішення скасовано із закриттям провадження у справі / залишенням заяви без розгляду проти 10 (31 %) справ у 2020 році та в **6** справах, або **18 %**, судові рішення скасовано з направленням справи для розгляду до іншого суду першої інстанції проти 5 справ (16 %) у 2020 році.

Станом на 1 січня 2022 року не розглянуто **73** апеляційних скарги та справи цієї категорії, або **18 %** апеляційних скарг і справ, що перебували на розгляді, проти 164 (40 %) одиниць у 2020 році.

За суб'єктним складом відповідачів розгляд апеляційних скарг характеризується такими показниками.

У звітному періоді надійшло **49** апеляційних скарг у справах щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України проти 35 скарг у 2020 році.

З урахуванням не розглянутих на початок звітного періоду апеляційних скарг і справ на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **62** апеляційних скарги та справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України проти 49 одиниць у 2020 році.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

Упродовж звітнього періоду розглянуто **52** апеляційних скарги та справи, або **84 %** загальної кількості апеляційних скарг, що перебували на розгляді, проти 35 (71 %) скарг і справ у 2020 році. З них **18** апеляційних скарг, або **35%** розглянутих апеляційних скарг і справ, повернуто проти 7 (20 %) одиниць у 2020 році, щодо **4 (8 %)** – відмовлено у відкритті провадження та в **30** справах, або **58 %**, здійснено апеляційний перегляд судових рішень (28, або 80 %, – у 2020 році). З них у **25** справах судові рішення залишено без змін (**83 %**), у **2** справах – скасовано та в **3** справах судові рішення змінено. У 2020 році у 20 справах (80 %) судові рішення залишено без змін, у 2 – скасовано та в 3 справах судові рішення змінено. За наслідками скасування судових рішень у **2** справах ухвалено нові судові рішення.

На кінець звітнього періоду не розглянуто **8** апеляційних скарг і справ (**13 %**) проти 13, або 27 %, – у 2020 році.

У справах щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Президента України у 2021 році надійшло **83** апеляційних скарги проти 65 скарг у 2020 році.

З урахуванням не розглянутих на початок звітнього періоду апеляційних скарг і справ на розгляді перебувало **117** апеляційних скарг і справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Президента України проти 90 одиниць у 2020 році.

Упродовж 2021 року розглянуто **83** апеляційних скарги та справи, або **71 %** загальної кількості апеляційних скарг, що перебували на розгляді, проти 57 (63 %) скарг у 2020 році. З них **15** апеляційних скарг, або **18 %** розглянутих апеляційних скарг, повернуто, проти 5 (9 %) одиниць у 2020 році, щодо **3 (4 %)** – відмовлено у відкритті провадження та у **64** справах, або **77 %**, здійснено апеляційний перегляд судових рішень проти 52 (91 %) справ у 2020 році. З них у **43** справах (**67 %**) судові рішення залишено без змін (42, або 81 %, – у 2020 році), у **12 (19 %)** – судові рішення скасовано (6, або 11 %, – у 2020 році) та в **9 (14 %)** справах судові рішення змінено (4 – у 2020 році). За наслідками скасування судових рішень у **5** справах судові рішення скасовано із закриттям провадження у справі / залишенням заяви без розгляду, у **5** справах судові рішення скасовано з направленням справи для розгляду до іншого суду першої інстанції та у **2** справах ухвалено нові судові рішення.

На кінець звітнього періоду не розглянуто **26** апеляційних скарг і справ (**22 %**) проти 33 скарг і справ, або 37 %, у 2020 році.

У справах щодо оскарження актів, дій або бездіяльності Вищої ради правосуддя у 2020 році надійшло **90** апеляційних скарг проти 97 скарг у 2020 році.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

З урахуванням не розглянутих на початок звітного періоду апеляційних скарг і справ на розгляді перебувало **154** апеляційних скарги та справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої ради правосуддя проти 141 скарги та справи у 2020 році.

У звітному періоді розглянуто **118** апеляційних скарг і справ, або **77 %** загальної кількості апеляційних скарг, що перебували на розгляді, проти 75 (53 %) одиниць у 2020 році. З них **13** апеляційних скарг, або **11 %** розглянутих апеляційних скарг, повернуто проти 10 (13 %) скарг у 2020 році та розглянуто **105** справ (**89 %**). З них в **1** справі закрито апеляційне провадження та в **104** справах здійснено апеляційний перегляд судових рішень проти 62 (83 %) одиниць у 2020 році. З них у **87** справах (**84 %**) судові рішення залишено без змін (52, або 84 %, – у 2020 році), у **9** (**9 %**) – судові рішення скасовано (9, або 15 % – у 2020 році) та у **8** (**8 %**) справах судові рішення змінено (1 – у 2020 році). За наслідками скасування судових рішень у **9** справах ухвалено нові судові рішення.

На кінець звітного періоду не розглянуто **30** апеляційних скарг і справ (**19 %**). У 2020 році – 66 апеляційних скарг і справ (47 %).

У 2021 році у справах щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України подано **29** апеляційних скарг проти 53 скарг у 2020 році.

З урахуванням не розглянутих на початок звітного періоду апеляційних скарг і справ на розгляді перебувало **66** апеляційних скарг і справ проти 100 одиниць у 2020 році.

Упродовж звітного періоду розглянуто **54** апеляційних скарги та справи, або **82 %** загальної кількості апеляційних скарг, що перебували на розгляді, проти 59 (59 %) одиниць у 2020 році. З них **1** апеляційну скаргу повернуто (2 – у 2020 році), щодо **1** – відмовлено у відкритті провадження та у **52** справах здійснено апеляційний перегляд судових рішень проти 55 справ у 2020 році. У **36** (**69 %**) справах судові рішення залишено без змін, у **5** (**10 %**) справах судові рішення змінено та у **11** (**21 %**) справах судові рішення скасовано. За наслідками скасування судових рішень у **9** справах судові рішення скасовано із закриттям провадження у справі / залишенням заяви без розгляду, у **1** справі ухвалено нове судове рішення та **1** справу направлено для розгляду до іншого суду першої інстанції. У 2020 році за наслідками апеляційного перегляду судові рішення залишено без змін у 40 (73 %) справах, у 3 (5 %) – судове рішення змінено та у 12 (22 %) справах судові рішення скасовано.

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

На кінець звітного періоду не розглянуто **9** апеляційних скарг і справ (**14 %**) проти 39 (39 %) таких скарг і справ у 2020 році.

Як уже було зазначено, у 2021 році до Великої Палати Верховного Суду надійшло **32** справи за касаційними скаргами проти 40 одиниць у 2020 році, з яких **8** справ зі спорів з приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та публічної житлової політики (8 – у 2020 році), **7** – що виникають з відносин публічної служби (2 – у 2020 році), **6** – з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства (6 – у 2020 році), **3** – щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів, **2** – з приводу забезпечення функціонування органів прокуратури, адвокатури, нотаріату та юстиції (7 – у 2020 році), **1** – щодо виборчого процесу та референдуму, **1** – щодо статусу народного депутата України, депутата місцевої ради, організації діяльності представницьких органів влади, **1** – з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики (5 – у 2020 році), **1** – щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України та 2 справи інших категорій (6 – у 2020 році).

З урахуванням нерозглянутих справ за касаційними скаргами на початок звітного періоду на розгляді перебувало **45** справ, що у **5,7 разів менше**, ніж у 2020 році (256). З них **17 (38 %)** справ повернуто до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду проти 36 (14 %) справ у 2020 році та розглянуто **18 (40 %)** справ проти 207 (81 %) одиниць у 2020 році.

Станом на 1 січня 2022 року **10** адміністративних справ за касаційними скаргами, або **22 %** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, не розглянуто проти 13 справ (5 %) у 2020 році.

Як уже було зазначено, упродовж звітного періоду Великою Палатою Верховного Суду розглянуто **18** справ. З них у **6** справах судові рішення залишено без змін, у **3** – змінено та у **9** справах судові рішення скасовано. У 2020 році ці показники становили відповідно 96, 24 та 81 справа. За наслідками скасування судових рішень у **4** справах судові рішення скасовано із закриттям провадження у справі / залишенням заяви без розгляду, у **3** справах ухвалено нові судові рішення, **1** справу направлено на новий розгляд та **1** справу розглянуто із залишенням у силі рішення суду першої інстанції.

Як уже було зазначено, у 2021 році до Великої Палати Верховного Суду надійшло **37** скарг на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалені за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної Палати (45 – у 2020 році).

Аналіз стану здійснення правосуддя адміністративними судами у 2021 році

З урахуванням кількості не розглянутих на початок звітного періоду скарг на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **63** скарги на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалені за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної Палати, проти 66 скарг у 2020 році.

У досліджуваному періоді розглянуто **47** скарг. З них **4** скарги повернуто, щодо **3** скарг відмовлено у відкритті провадження, щодо **2** скарг закрито провадження та **38** скарг розглянуто по суті, із них **10** – задоволено. У 2020 році розглянуто 39 скарг. З них щодо 2 скарг відмовлено у відкритті провадження, щодо 2 скарг закрито провадження та по суті розглянуто 35 скарг, з яких 4 – задоволено.

Станом на 1 січня 2022 року не розглянуто **13** скарг проти 26 одиниць у 2020 році.

У 2021 році до Великої Палати Верховного Суду надійшло **239** заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами (83 – у 2020 році), з яких **24** заяви, або 10 % заяв, становлять заяви адміністративного судочинства проти 20, або 24 % таких заяв, у 2020 році.

З урахуванням справ і матеріалів, не розглянутих на початок звітного періоду, на розгляді Великої Палати Верховного Суду перебувало **249** заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами проти 102 таких документів у 2020 році. З них **28** одиниць, або **11 %** загальної кількості заяв, що перебували на розгляді, становлять заяви адміністративного судочинства проти 24 одиниць (24 %) у 2020 році.

Упродовж 2021 року в порядку адміністративного судочинства судді Великої Палати Верховного Суду розглянули **22** заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами проти 18 одиниць у 2020 році. За результатами розгляду **5** заяв повернуто, щодо **12** заяв відмовлено у відкритті провадження, в **1** справі провадження закрито та **4** справи розглянуто по суті. У 2020 році кількість повернутих заяв становила 6 одиниць, щодо 3 заяв відмовлено у відкритті провадження, в 1 справі провадження закрито та по суті розглянуто 8 справ за заявами.

Станом на 1 січня 2022 року не розглянуто **6** заяв проти 4 одиниць у 2020 році.

5. Висновки

Аналіз статистичних даних за 2021 рік свідчить про збільшення навантаження на адміністративні суди порівняно з 2020 роком. Так, показник надходження справ і матеріалів до місцевих адміністративних судів **збільшився в 1,6 раза**, до апеляційних адміністративних судів і Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду – **в 1,3 раза**.

Про збільшення навантаження також свідчать середні показники надходження та розгляду справ і матеріалів, які порівняно з 2020 роком підвищилися у всіх судах. Зокрема, середні показники надходження та розгляду справ і матеріалів окружними адміністративними судами становили відповідно **1031** і **910** одиниць проти 640 і 515 одиниць у 2020 році, апеляційних адміністративних судів – **821** та **762** одиниці проти 591 і 544 одиниць у 2020 році, та суддів Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду – **1031** та **1109** одиниць проти 784 та 960 одиниць.

Заслугує на увагу те, що у звітному періоді відносний показник справ, у яких місцеві адміністративні суди позовні вимоги задовольнили, порівняно з 2020 роком **збільшився на 6 %** і становив **85 %** проти 79 % у 2020 році.

У звітному періоді спостерігається **збільшення** відсотка змінених чи скасованих в апеляційному порядку судових рішень місцевих адміністративних судів, який становив **31 %** проти 28 % у 2020 році. Відсоток змінених чи скасованих у касаційному порядку судових рішень становив **44 %**, **що на 4 % більше** порівняно з 2020 роком (40 %).

Незважаючи на надмірне навантаження суддів у 2021 році, частка справ і матеріалів, не вирішених на кінець 2021 року місцевими адміністративними судами, порівняно з 2020 роком **зменшилася на 4 %** і становила **27 %** справ і матеріалів, що перебували на розгляді, проти 31 % у 2020 році. Відсоток не розглянутих у звітному періоді Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду справ і матеріалів **зменшився на 8 %** і становив **20 %** проти 28 % у 2020 році.

Відсоток не розглянутих апеляційними адміністративними судами справ і матеріалів порівняно 2020 роком зазнав незначного збільшення та становив **19 %** проти 18 %.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua